

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 21

Kasım 2015

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Engin Albayrak.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler.....	2
Editörden	3
Bir Parça Kör, Bir Parça Kürt ve Bir Parça Her Şey Olmak.....	4
Kapandı Sandıklar Yine, Oylar Gitti Ama Nereye	8
İkinci Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivalimiz.....	12
Sevgili Öğretmenim.....	15
İrade Savaşı	18
Eriyorum! Eriyorum! Eriy.....	21
Terapistim Bile.....	24
NFB Nereden Gelmiş Nereye Gidiyor	27
Düşük Maliyetli Etiketleme Yöntemleri	29
Bildirgelerde Biz.....	33

Editörden

Merhaba Değerli Okuyucularımız,

Kasım sayımız alışık olduğunuz gibi yine dopdolu bir sayı. İlk yazımız dergimize ilk kez konuk olan Elif Aybaş'tan. Konuk yazarımız kimlik gelişimi, ötekileştirilme ve aidiyet kavramlarını körlük ve Kürtlük kesişiminde ele alıyor. Seçimin hemen ardından söz Engin Yılmaz'da. Bu sefer bir gelişme var mıydı engelsiz oy kullanabilme konusunda? Bu ay çok dolu bir gündemimiz vardı. Önce hangisinden bahsetsek bilemiyoruz. İkinci Beyaz Baston festivali gerçekleşti. Detayları Mürşide Ciğerlioğlu'nun yazısında bulabilirsiniz.

Katılmayanlar yine çok üzülecek. Dediğimiz gibi gündem yoğun bu ay, 24 Kasım Öğretmenler Günü. Mesleğini hakkıyla yapan, gencecik bedenleri ve zihinleri geleceğe layığıyla hazırlayan tüm emektar öğretmenlerimizin öğretmenler günü kutlu olsun. Kutlamayı hak eden bir örnek uygulama için Pınar Yavuz'un bu ayki yazısını kaçırmayın. Burak Sarı ve Eylem Yurtsever bu ayki yazılarında toplumun engelliğe bakışımı ve bu bakışım engelli bireylere yaşattıklarını ele alıyor. Elif Emir Öksüz de toplumun bir parçası olan ancak toplumdaki farklı tepkiler gösterebilmesini beklediğimiz psikoterapistlerin engelli bir danışanla çalışırken ne gibi hatalar yapabileceğine odaklanıyor. Deniz Aydemir Döke NFB'nin yasal anlamda ne gibi mücadeleler verdiğini ve ne gibi kazanımlar elde ettiğini bizlerle paylaşıyor. Zeynep Şule Yılmaz'dan harika ipuçları var bu ay. Yalnız yaşıyorsanız elbette bir şeyleri etiketlemeniz gerekiyor. Peki, sesli etiketleyicilere verebilecek paranız kısıtlıysa ya da daha pratik bir şeyler arıyorsanız bu yazıyı kaçırmayın. Gülcan Altun temel başvuru kaynağı niteliğinde bir yazı hazırladı bu ay bizler için: partilerin seçim bildirgelerinde engellilere yönelik projeleri. Hepinize iyi okumalar dileriz. Yılın son sayısında görüşmek üzere.

Bir Parça Kör, Bir Parça Kürt ve Bir Parça Her Şey Olmak

Elif N. Aybaş

elif.aybas@hotmail.com

"Ya i denen alan, daima bir dıŐsal travmadan, bir dıŐtan oluŐuyorsa? Hep orada olmuş doğal bir hazine değil, bir arızaysa i dünya?" diye sorar Nurdan Gürbilek 'TaŐra Sıkıntısı' başlıklı denemesinde. Kimlik, kiŐilik ve hatta arzu bile toplumsal olan aracılığıyla kuruluyor, dolaylanıyor ve aktarılıyor. KiŐiliĐin en büyük biŐimlendiricisi aile; toplumsal normlara göre kuruluyor, iŐliyor, böylece birey kiŐiliĐini toplumsal olan aracılığıyla kazanmıŐ oluyor. Yine hem iŐsel hem dıŐsal olarak bireyi en kuvvetli Őekillendiren etkenlerden biri kimlik, toplum tarafından kuruluyor, sürdürülüyor. Bütün iliŐkleriniŐlerimiz, anne/baba-ocuk,  Ğretmen- Ğrenci, dostluk yahut aŐk, toplumsal normlardan bağımsız değil. Lacan, arzunun özne-nesne doğrusallığı dışında bir  c nc ye, bir modele ihtiyaç duyusunu ve bu biŐimiyle aslında toplumsal bir olgu olduğunu yazıyor. Bütün bunlar böyleyken bireyin toplumsal olandan bağımsız olması söz konusu olamaz. Bu aynı zamanda tecrübenin ortaklığına da az ya da çok işaret ediyor.

Tecrübenin ortaklığı fikri ümitli bir düşünce. Bir kaç ay önce Facebook durumlarımdan birinde " mit ancak çoklukta ve geniŐlikte var." diye yazmıŐım. Tecrübe  zerine düŐünmek, kendimizden yola çıkıp baŐkalarını anlamak yahut başkalarının hik yelerinde kendimize ait bir Şeyler bulmak insanı ferahlatıp onu geniŐleten bir Şey. Öyle ya, hayatım boyunca hik ye, kurmaca, hayatımın en vazgeçilmezlerinden biri oldu. Kurmaca üzerinden hem kendimin hem başkalarının tecrübelerine yol buldum. Değil mi ki Şu hayatta anlamaktan, anladığında güzellikler bulmaya çalıŐmaktan daha sahici bir Şey yok. Engellilik kimliğimi keŐfetmek, üzerindeki etkilerini izlemek hayatımın en büyük tecrübelerinden biri. İŞte ben bu yazıda bu tecrübemin hik yesini anlatacağım. Aslında benim bu tecrübem biraz daha karmaŐık ve çift boyutlu bir keŐif. Ben kendi engellilik kimliğimi tanırken bir taraftan da benim dıŐımdaki bir kimliği, bu sefer millet üzerinden kurulmuş bir azınlık kimliğini tanıdım, bulduğum paralellikler beni çok ŐaŐırttı. Nereden baŐlamalıyım, nasıl bir yol izlemeliyim tam olarak bilemiyorum açıkçası. Sanırım kronolojik bir düzenin ötesine geçip gerekli yerlerde geri dönüŐler vermek daha iyi bir yöntem olacak.

2014' n sonları, Kobane'de savaşın patlak verdiği dönem. Üniversitede ikinci senem. Başka

bir kör arkadaşla birlikte kampüsteyiz. Politik gerginliğin etkisindeyiz, hararetle birbirimizle konuşuyoruz, öfkeli ve asık suratlıyız. Yanımıza iki kadın geliyor. Engelimizle ilgili konuşmak istediklerini söylüyorlar. Onlarda lafa nasıl gireceklerinin, sözü nereden nasıl tutacaklarının endişesi; bizde gündemin gerginliği ve belki biraz da aynı sorularla onlarca kez muhatap olmanın getirdiği sıkıntı. Bocalıyoruz, sohbet bir türlü kıvama gelmiyor. En son şu an hatırlayamadığım bir şey soruyorlar Merve ve Pervin, ben de nihayet bir şeyler söyleyebilecek olmanın heyecanı ile cevap veriyorum. "Bence," diyorum. "Engellilik kimliğinin keşfinin üç aşaması var. İlk aşama bir nevi asimilasyon. Bu çocukluk ve erken gençlik dönemi. Körlüğünün bilgisine hem sen hem çevren sahip ama bu hakkında konuşulan, sorgulanan, üzerine fikir yürütülen bir şey değil. İkinci dönem bu anormallik durumunun bilinç yüzeyine çıkmaya, söze dökülmeye başladığı ve özellikle ergenlikle birlikte kuvvetli komplekslerin, hatta belki travmatik durumların baş gösterdiği bir süreç." Burada uzun uzun bastondan bahsediyorum. "Mesela, bu baston bütün o pratik işlevselliğinin yanında kimlikel bir şeydir de. Kör bir çocuk eline baston almakta zorlanır." O zaman Merve ve Pervin birbirlerine bakıp gülümsüyorlar. "Aslında," diyor Merve. "Siz böyle anlattıkça biz kendimizden çok fazla şey buluyoruz. Biz Kürdüz. Sizin bastonunuz bizim kaşlarımız ve ten rengimizdir." "Üçüncü dönem, bunun basit bir farklılık olduğunun keşfi ve kabulüdür," deyip bitiriyorum.

Şimdi hikâyeyi başa alıyorum ve kendi lise dönemime dönüyorum. Başarılı bir öğrenciyim. Sosyal ilişkilerim çok kuvvetli. Körlükle ilgili çok fazla bilgiye sahip değilim. Nadir de olsa bazı insanlarla aramızda bu konu açılacak olursa ortada hep kıvamsız ve tuhaf bir şey var. Es kaza bulunduğu ortamda körlükle ilgili bir deyim geçecek olsa hemen başlar sallanıyor, konu kapatılıyor, konuşan kişi susturuluyor. Bir gün, yine kendi dönemimden ama başka bir sınıftan bir arkadaşla koridorun sonunda kalorifere yaslanmış konuşuyoruz. Ah bu ne güzel, ne özlenilen bir lise sahnesidir. O gün bana Kürt olduğunu söylüyor, ekliyor: "Ne olur aramızda kalsın. Biliyorsun insanları." Sonra bu sahne üzerine çok düşündüm. Onun neden rahatça Kürt olduğunu söyleyemediğini anlamakta zorlandım. Ah, hey hat. Ben kendi körlüğüm üzerine dahi Kürtlük üzerine düşündüğümünden az mı düşünmüştüm? Dışarıdan bakmak, dışarıdaki bir şeyi kabullenmek hep daha kolay. İkimiz de farklı kimliklerin, farklı biçimlerde de olsa aynı asimilasyonunu yaşıyorduk. Daha sonra üniversiteye devam ettiğim sıralarda yine liseden tanıdığım Kürt bir arkadaşla yeniden görüştük. "O zamanlar Kürtlüğün bir dezavantaj olduğunu düşünürdüm," dedi bana. Evet, aslında çok basit bir kaç uyarılma ve teknik çözümle halledilebilecek meseleler beni öyle dezavantajlı hissettirirdi ki.

Üstelik bu dezavantajlılık durumunu kendimden dışarı iteleyemiyordum. Hâlbuki bir sesli ışık ne kadar çok şeyi çözebiliyor.

Sonrası üniversite dönemi. Yeni bir mekân, yeni ilişkilenmeler ve artık körlük tecrübemin başka bir aşaması. Kazandığım üniversitede yaklaşık yirmi kadar kör var. Bu benim için yeni bir durum çünkü on yıldır büyük bir izolasyonun içindeyim. Artık 'teklik' durumundan 'azınlık' durumuna geçiyorum. Bu örgütlü tavır bakımından müthiş bir deneyim. Bir taraftan da azınlıktan olmanın çoğunluk olmaktan başka kendine has psikolojik ve sosyo-psikolojik dinamiklerini tecrübe ediyorum. Bir gün üst dönemlerden kör bir arkadaş bizi çekip kenara diyor ki: "Hep birbirinizle takılıyorsunuz. Başka arkadaşlıklar da edinin." Gören birisiyle kurulmuş bir kadın-erkek ilişkisinin nasıl bir çeşit başarı olarak algılandığına şahit oluyorum defalarca. Bütün bunlar yeni bir şehre, yeni bir sosyal çevreye adapte olmanın güçlüğüyle de birleşince oldukça bocalatıcı, zor tecrübeler. Daha sonra Meltem Ahıska'nın Stella Ovadia ile yaptığı bir röportaja denk geldim. Stella Ovadia Yahudi kökenli feminist bir kadın. Röportajın azınlıklarla ilgili kısmında bizim durumumuza çokça karşılıyan yanlar buldum. O birkaç satırı direkt alıntılatacağım: "...Kadın hareketi içinde gördüğüm, beni çok rahatsız eden bir şey var. Geleneksel bilgilere tamamen karşı çıkmak. Solcu olunca ev kadınlığı, erkekleri idare etmek, onlarla yaşamak gibi şeyleri hep aşağılamaya başlıyoruz. Yani, beş kadın yan yana gelse ya dedikodu yapar, ya yemek tarifi verir, ya çocuğundan bahseder. İşte solcuyken, bütün bunlar hep küçümsenir, çünkü bunların dünyayla ilişkisi yok sanılır. Biz de dünyayı değiştirmek istiyoruz ya... Müthiş bir şekilde sıradan kadına düşmanlık var. Bu da azınlık psikolojisi. Hemcinslerini sevmeme, kendini onlardan ayırmak, ben onlar gibi değilim, demek. Ben feminist olunca, sıradan kadına düşmanlık kalktı. Bu sıradan kadına düşmanlıkta gene Yahudilikle benzer bir şey buluyorum. Bütün baskı altında tutulan cemaatler hem birlikteliği savunurlar ve sürdürmek isterler, hem de inanılmaz bir şekilde kendilerini sevmezler, ya da kendileriyle alay ederler. Türkiye'dekiler alay da etmezler de, kınarlar, dedikodusunu yaparlar, küçümserler..."

Burada yine Merve ve Pervin'i hatırlıyorum. Merve ODTÜ'yü kazanıyor ve üniversiteye ilk geldiğinde kendi halkından öğrencilerin nasıl bu kadar hızlı bir araya geldiğini ve neden ısrarla bu kadar birlikte zaman geçirdiklerini anlamakta zorlandığını anlatıyordu. "Halbuki," diyordu, "Ben hep insanın önce tek başına bir şeyleri çözmesi gerektiğine inanıyordum."

Hikâyemin son kısmında hayatımdaki en kıymetli dostluklardan birinden, hatta belki en kıymetlisinden bir parça aktaracağım. Bir akşamüzeri arkadaşımın balıkçıda akşam yemeğimizi yedikten ve bu arada 'Eşim Bilir' adlı televizyon programını izledikten sonra yürüyüş yapmaya karar veriyoruz. Keyifliyiz. Güzel bir sohbetin içindeyiz. Yeri geliyor, bana "Bak benim hayatımda üç kadın bana 'ama sen hiç Kürde benzemiyorsun' dedi. Ben bilmiyorum sanki onların bilinçaltlarını. Neden? Çünkü Kürt dediğin böyle kara, tek kaş, göbekli, çirkin bir şeydir." diyor. Öfkeleniyor. O konuşurken benim aklımda "engelli ama çok başarılı maaşallah"lar geziniyor. Sürekli kurgulanarak, ısrarla kurgulanarak ve en korkuncu çoğunlukla bu kurgulara inanarak yaşıyoruz.

Hikâyemi; yetiştirip de anlatamadıklarımla, anlatmaya çalışıp da yapamadıklarımla, yeterince irdelenip olgunlaştırılmamış düşüncemle burada bitiriyorum. Nihayet bu iddialı bir tezin değil bir zihin akışının anlatımıdır. İnsanın yalnız olmayacak kadar birbirine benzediğini ve aynı zamanda her zaman herkeste yeni güzellikler bulabilecek kadar da farklı olduğunu düşünüp düşünüp bu fikrin güzelliğiyle seviniyorum. Anlamak, öğrenmek ne yüce şeyler. Büyümek, büyümek ve büyümek. Bunun ötesinde bir şey bulamıyorum. Bütün bu büyüme süreçlerimiz sırasında çok güzel temaslarımız oluyor. İşte onlar hayatımıza karışan estetikler.

Kapandı Sandıklar Yine, Oylar Gitti Ama Nereye

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Değerli dostlar, son 18 ay içerisinde tam 4 seçimi geride bıraktık. Her yönüyle hareketli bir dönem yaşadık. Ancak biz körler açısından ne değişti dersek, seçim gizliliği anlamında hiçbir şey.

Son seçim sonrası yine oyunu tek başına kullanamama nedeniyle yaşadıkları olumsuz deneyimleri paylaşan birçok arkadaşımız oldu. Bu deneyimlerden en acısını yaşayan bir arkadaşımız şunu anlatıyordu: “Seçimden sonra öğrendim ki, tüm aile anlaşmış, benim oyumu kendi istediğim partiye değil, anlaştıkları partiye atmışlar. Bundan seçim akşamı haberim oldu”. Bence sözün bittiği yer burası. Buradaki etik ayıplardan bahsetmiyorum. Arkadaşımın böyle bir şey yaşamasını sağlayan şey, Yüksek Seçim Kurulu’nun halen görmeyenleri biriyle oy kullanmak zorunda bırakmasından başka bir şey değil.

Sandıktaki görevli arkadaşlara güvenmediğimden değil, ama bu seçimde konuya dikkat çekmek için, ben de Oy Ve Ötesi Derneği’ndeki ilgililere seslenen bir mektup kaleme aldım. Mektubumda oy güvenliğimden emin olamadığımı, tercihimin doğru yere gitmesi için kendilerinden yardım istediğimi belirttim kısaca. Sağolsunlar hemen dönüş yaptılar.

Seçim sabahı Sevda ile birlikte sandık başına gittiğimizde, Oy ve Ötesi bina sorumlusu arkadaş da yanımızdaydı. Sandık görevlilerinin neredeyse bir dövmedikleri kaldı bizi. Çıkarabilecekleri her türlü zorluğu çıkarmaya çalıştılar. Sandık müşahidi olanlar, oy kullanamazmış, bir kişi 2 kişi yerine oy kullanamıyormuş. Aslında yasal olarak haksız değiller. Ama bundan önce defalarca aynı sandıkta Sevda ile oy kullanırken, hiç bunlar konu olmamış, sandık görevlileri hem bana hem Sevda’ya yardım etmişlerdi. Ama işin içinde Oy ve Ötesi olunca birden işi yokuşa sürmek için yapabilecekleri her şeyi denediler. Sağ olsun, Oy ve Ötesi’ndeki arkadaşımız, istedikleri kurallara uygun birilerini bulabildi ve oylarımızı kullanabildik.

Başta da vurguladığım üzere, mesele, o gün işimi halledip halledemem değil. Bazıları benim gibi şanslı olup bir biçimde oyunu kullanıyor. Bazısı Mürşide gibi, bozuk paralarla kendi

çözümünü kendisi üretiyor. Bazıları diğer arkadaşım gibi doğrudan mağdur olabiliyor. Buradaki temel sorun oy gizliliğimizin açıkça ihlali. Ve bu durum anayasaya da aykırı. Çünkü anayasamız oyların serbest ve gizli kullanılmasını emrediyor. Ama bu kural tüm seçimlerde görmeyenler aleyhine deliniyor. Tüm bunları bu satırlarda defalarca yazdık aslında.

Üstelik sorun çözümsüz de değil. Engelsiz Erişim olarak 2008 yılından bu yana mücadele veriyoruz. 2008 yılında ilk oy şablonumuzu hazırladık. Mürşide bununla ilgili bir yazı yazmıştı EEEH Dergide. Şablon kısaca içine oy pusulasının konulduğu bir tablet. Her mühür basılacak nokta basacağımız kaşe büyüklüğünde deliniyor. Şablonun üst tarafına da Braille olarak rakamlar veya aday isimler konuluyor. Biz bu sistemi iki yıldır Boğaziçi Üniversitesi engelli öğrenci temsilci seçimlerinde zaten kullanıyorduk. Gamze de bu konuda yazmıştı dergimizde. Ayrıca bir tek biz değil, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde de benzer bir oy şablonu kullanılmış. Denenmiş ve başarılı olmuş bir sistemden söz ediyoruz yani. Bu çözümler defalarca YSK yetkililerine, hem toplantılarda, hem çeşitli basın açıklaması ve eylemlerde aktarıldı.

Ayrıca geçen yıl, çok güzel bir konuşan oy makinesi tasarlandı. Bu makinede oy pusulası makineye yerleştiriliyor. Sistem gerçek zamanlı olarak pusulayı tarıyor ve siz her düğmeye bastığınızda bir sonraki parti veya adayın olduğu yere gidiyor ve o bilgiyi eksiksiz olarak seslendiriyor. Yani bir tek görmeyenler değil, okuma yazma bilmeyenler için de süper bir çözüm. Tek yapmanız gereken, onay düğmesine basmak. “Emin misiniz” sorusu karşısında tekrar onay düğmesine basmanızı takiben damga ilgili aday veya partinin altındaki yuvarlağa basılıyor ve pusula size geri veriliyor. Sistemi tasarlayanlar o kadar ince düşünmüş ki, mühür tam yuvarlağın ortasına bir makine basmış gibi basılmıyor. Bazen taşmayacak şekilde biraz yuvarlağın sağına, bazen de biraz diğer tarafına basıyor damgayı. Tıpkı bir insanın oy kullanırken yaptığı gibi.

Bunları niye anlatıyorum arkadaşlar? Körlerin tek başına oy kullanması, çözümü olmayan 4 5 bilinmeyenli bir denklem değil, onu vurgulamak için. En basitinden en kompleksine birçok güvenilir çözüm ortaya konmasına rağmen, halen her seçimde acaba oyumuz doğru yere gidecek mi, gitti mi sorusunu sormak artık bizim kaderimiz olmamalı.

Bu amaçla Engelsiz Erişim olarak yeni bir çalışma başlattık. Hazır tüm seçimler bitmişken, hazır en yakın seçimlere olağanüstü bir durum olmazsa 4 yıl gibi bir süre varken, meseleyi gündemden düşürmeden çözümlerimizi ve beklentilerimizi bir kez daha anlatmak istiyoruz

Yüksek Seçim Kurulu ve diğer yetkililere. Son Beyaz Baston Festivali'mizin ana teması seçim erişilebilirliği idi. Yazının başlığı da bu kapsamda Levent'in yazdığı seçim şarkısının ilk iki dizesiydi.

Kapandı Sandıklar yine,

Oylar Gitti Ama Nereye,

Elbet Direneceğiz Düzene,

Ey Devlet Hesap Ver bize.

Diye ilerleyen seçim şarkısını her gün onlarca kişi birlikte söyledik. Festival sırasında Yüksek Seçim Kurulu'na gönderilmek üzere yüzlerce ıslak imzalı dilekçe de topladık ve toplamaya devam ediyoruz.

Bu, uzun soluklu bir çalışma olacak. Bir change org kampanyası da başlattık. Yazıyı yazdığım sıralarda imza sayısı 1500 civarındaydı. Hedefimiz orada en az 10 bin imzaya ulaşmak. Yazının sonunda kampanya linkini de paylaşacağım sizlerle. Sonuçta en az 1000 ıslak imza ve 10 bin change org imzası hedefliyoruz.

Bunu tek başımıza bizlerin yapabilmesi mümkün değil. Herkesin yılmadan el birliğiyle desteğine ihtiyacımız var. Seçimlerde biriyle oy kullanmanın kaderimiz olmadığını, tam aksine bir engellenmişlik, bir anayasal suç olduğunu bir arada haykırmak zorundayız. Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat diyorsak, bunu yaşamın her alanında başarmak zorundayız ve en temel insan haklarımızdan biri olan seçme hakkımız bundan ayrı tutulamaz.

Yazımı Levent'in yazdığı şu dizelerle tamamlamak istiyorum:

Seçmen yalnız kalmasa,

Tercih mahrem olmazsa,

İrade sandığı bulmazsa,

İşin ne o zaman politika.

Körler sandığa varmalı.

Bastonu mühür yapmalı.

Seçim erişilebilir olmazsa,

Meclistekiler korkmalı.

Kimseyi korkutmak değil niyetimiz, tek isteğimiz herkes gibi seçme hakkımızı özgürce ve engelsizce kullanmak, çok mu şey bekliyoruz?

İşte change org kampanya linkimiz. Hadi çorbada sizin de bir tuzunuz olsun. İmzalayın ve paylaşın.

<https://goo.gl/zE3Mkk>

İkinci Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivalimiz

Mürşide Ciğerlioğlu

mursidecigerlioglu@gmail.com

Dünyada 15 Ekim günü, Beyaz Baston ve Erişilebilirlik günü olarak kutlanmaktadır. Beyaz baston, görme engelli kişilerin bağımsızlığının ilk adımı hatta bağımsızlık sembolü olan bayrağıdır diyebiliriz. O bayrağı eline alabilen bir görmeyen, istediği yere gidebilir, sürmek istediği hayat yolunun izini o baston sayesinde sürebilir dersek abartmış olmayız. İşte bizim için bu kadar büyük öneme haiz olan beyaz bastonu biz bir güne sığdıramadık. Bu yüzden de dört günlük bir festival programı hazırladık. Aslında ekim ayında gerçekleştirmeyi planladığımız ve bu yıl ikincisi olan festivalimizi, Ekim ayında yaşanan terör faaliyetinden dolayı bu yıl 11-14 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirdik.

Festivalimiz 11 Kasım akşamı Taksim Tünel'den bastonlarımızın ritimleri ile uyumlu söylediğimiz kaldırım aktivist şarkıları, erişilebilir oy ve sınavlar için söylediğimiz şarkılar eşliğinde Galatasaray'a kadar yaptığımız yürüyüş ile başladı. Yürüyüşümüz boyunca, bir elimizde susmayan ritimli bastonlarımız; bir elimizde üzerlerinde eşit, erişilebilir, engelsiz hayat yazılı uçan balonlarımız vardı. Dilimizde içeriği, eşit, erişilebilir hayat temalı şarkılarımızla çevreden katılan vatandaşların alkış tutan tempoları ve elimizden balonlarımızı almaya çalışan çocukların eşliğinde Galatasaray'a kadar yürüdük. Durma noktasına geldiğimizde, Erişilebilirlik andını söyledikten sonra, hep birlikte balonlarımızı gökyüzüne salıverdik.

İkinci gün, Taksim'deki yürüyüşümüzü Boğaziçi Üniversitesi'nin Kuzey Kampüsü'nden Güney Kampüsü'ne kadar giderek tekrarladık. İkinci gün programını böylece başlatmış olduk. Sonrasında Sesli Betimleme Derneği'nin katılımı ile sesli betimleme üzerine nefis bir panel dinledik. Panel sonrasında ise, ilklere imza atan Boğaziçi Üniversitesinin bize müthiş bir sürprizi oldu. Türkiye'de ilk kez bir sinema salonu, engellenmişliği ortadan kaldıracak şekilde düzenlendi. Ne mutlu bize ki, bu sinema salonunun açılışı bizim festivalimiz programına dâhil edilmiş. Bu sinema salonunda, koltuklar kabartma yazı ile etiketlenmiş, tekerlekli sandalye ile gelen kişilerin salona rahat giriş çıkışı de düzenlenmiş. En önemlisi de, görmeyen bir izleyici salona geldiği zaman kimlik karşılığında alacağı telsiz kulaklık ile betimlemesi yapılmış olan bir filmi salonda herkes ile beraber izleme imkânı buluyor. Üniversite şimdilik

ayda bir sinema filmini sesli betimlemeli olarak gösterime sunacak. Bu çalışmanın Türkiye'deki tüm sinemalara örnek olmasını diliyorum. Umarım bu bir başlangıç olur ve devamı gelir.

Üçüncü gün, üniversitenin Kuzey Kampüsü'nde 11-16 saatleri arasında stantlarımız açıldı. Aynı günün akşamında ise, Beyaz Baston Forumu'muz Sayın Dr. Engin Yılmaz ve üniversite öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Hande Sart Hocamızın koordinatörlüğünde yapıldı. Bu forumda otuz aşkın katılımcının bağımsızlık ve beyaz baston ile tanışma hikâyeleri ve hayatlarına katmış olduğu şeyler üzerine paylaşımlar yapıldı.

Festivalimizin dördüncü günü yine 11 ve 16 saatleri arasında oldukça renkli geçen stantlarımız vardı. Dört günün yorgunluğunu Muammer Ketencioğlu'nun harika müzik ziyafeti ile sonlandırdık. İki gün boyunca açtığımız stantlarımızda neler mi vardı? Bizler geçen yıl bu festivali yapmaya karar verdiğimizde, "acaba stantlarımızı nasıl zenginleştirebiliriz" diye düşünürken, hiç aklımıza gelmeyen kurumlardan katılımlar sağlandı ki biz bile hayrete düştük.

MTA bu yıl da Ankara'dan gelerek programımıza katkı sağladı. Biz görmeyenler bir ayı kafası, fil dişi ve ayak izi gibi genellikle cam arkasında sergilenen ürünlere dokunma imkânı bulduk ve aslında müze gezmenin ne kadarda zevkli bir şey olabileceğini hissettik. Buradan MTA yetkililerine tekrar teşekkür ederken bu çalışmanın diğer kurumlara da örnek olmasını diliyoruz. Aynı şekilde Tarihe Dokun standı da çok ilgi ve beğeni gören stantlarımızdan biriydi.

Kabartma yazı standımızda ismini yazmak ve isminin yazılışını görmek isteyen ziyaretçilerimizin yoğunluğu, stantta görevli arkadaşlarımızın tatlı yorgunluklarından belliydi. Sesli Betimleme Derneği'nin standı, görme engellilerin günlük hayatta kullandıkları destek teknoloji ve araç gereçlerin sergilendiği stant da ilgi ile ziyaret edilen stantların arasında yer aldı.

Yemek standımız Çiğdem ve Adem arkadaşlarımızın yapmış olduğu nefis yiyecekler sayesinde önündeki kalabalığı hiç eksik etmedi. Müzik standımız da birbirinden yetenekli görme engelli sanatçı arkadaşlarımızın gerek sesleri gerekse müzik aletlerinin muhteşem performansları ile festivalimize ayrı bir güzellik kattı. Buradan Eyüp ve Özgür arkadaşlarımıza sonsuz teşekkür ederiz. Hele ki eşit erişilebilir ve engelsiz hayat talebi

şarkılarımızı Özgür'ün ritimleri ile söylediğimiz o anın tadını hiçbir şey ile tarif edemem. İnsanın istediğini, inandığını yine kendisi gibi isteyip inananlarla bağra çağıra ama bir uyum içinde söylemesinden daha güzel ne olabilir?

Stantlarımız arasında bu yıl geçen yıldan farklı olarak, istihdam standı yer aldı. Bu stantta ise bir tecrübe aktarımı bir hasbîhâl ortamı oluşturduk. Biz görmeyenler bir şekilde işe girdik diyelim, işe giriyoruz girmesinde de ya girdikten sonra neler yaşıyoruz? Bunları nasıl aşıyoruz gibi konularda ziyaretçilerimizle paylaşımlarda bulunduk.

Kurmuş olduğumuz oy standı ile ise YSK'ya bir görme engelli tek başına nasıl oy kullanabilirmiş onu gösterdik.

Eş Pedal Derneği'nin standı sayesinde bisiklete binmeyi özleyen görme engelliler olarak bisiklete binme fırsatını tekrar yakalama mutluluğuna eriştik.

Festivalimizde bu yıl geçen yıldan farklı olarak İstanbul kaldırımlarına benzeyen bir parkur oluşturduk ve gönüllü görmeyen katılımcılarımızla bu yolu beyaz bastonunu kullanarak en hızlı sürede ama en az engele çarparak bitiren yarışmalar yaptık.

Biz festivalimizin her anını aynı heyecanla uzun uzun anlatabiliriz ama bu yazıyı bir yerde bitirmemiz gerekiyor. Festivalimizin renkli video görüntülerine Engelsiz Erişim Derneğinin Facebook sayfasından erişebilirsiniz.

Festivalimizin güzel ve rahat bir ortamda uygulanmasını sağlayan Boğaziçi Üniversitesi'ne vermiş olduğu her türlü destek için, Lions Kulübüne desteklerinden dolayı ve en önemlisi Ankara'dan, İzmir'den ve Denizli başta olmak koşuluyla Türkiye'nin dört bir yanından gelip bizi yalnız bırakmayan ziyaretçilerimize sonsuz teşekkürler eder ve başka bir organizasyonumuzda tekrar birlikte olmayı ümit ederiz.

Sevgili Öğretmenim...

Pınar Yavuz

pinyav@gmail.com

Geçtiğimiz Eylül ayında özel yetenekli öğrencilere hizmet veren Bilim ve Sanat Eğitim Merkezi, diğer adıyla BİLSEM'lere öğretmen seçimi yapıldı. Belli bir alanda uzmanlaşma imkânı verdiği için dikkate değer bir alternatif olduğu düşüncesiyle araştırmaya başladım. Tabii böyle durumlarda bilgiye en rahat ulaşabileceğiniz kaynak internet. Forumları incelediğimde başvurmayı düşünen kişilerin sorularının çoğunlukla "Ücret nedir?" "Hafta sonu çalışmak zorunda mıyız?" "Ek dersi daha yüksek mi alıyoruz?" şeklinde olduğunu gördüm. Elbette ki kişinin yaşam tarzını ve kalitesini etkileyecek ve özlük haklarıyla ilgili bu soruların sorulması son derece önemli. Ama neredeyse hiç kimse özel yetenekli öğrencilerle bilhassa çalışmak istediğini söyleyip, devletin bu kurumlardaki öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için eğitim verip vermediği ve uygulama için materyal sağlayıp sağlamadığı yönünde sorular yöneltmemişti.

Başvuruda ek puan getiren bir takım değerlendirme ölçütleri de vardı. Mesela, yüksek lisans ve doktora yapmış olma, çalıştığı süre boyunca aldığı ödül ve cezalar, ulusal veya uluslararası projelerdeki görevleri, bilimsel yayınlarının bulunması, sanatsal faaliyetleri, katıldıkları çalıştay ve kongreler ve yabancı dil gibi.

Özel yetenekli çocuklarla çalışacak kişilerin öncelikle bu alanda çalışmaya istekli, konuya ilgi duyan, yayın ve gelişmeleri takip eden, yurtdışı kaynakları anlayabilecek düzeyde yabancı dil bilgisi olan, kendini geliştirmeye açık ve proje üretmeyi seven kişiler olması gerekir. Buna rağmen "Başvuru ölçütlerinin hiçbirini taşımıyorum yine de başvurabilir miyim?" diye sorarak mevzunun farkında olmayanlar vardı.

Benzer bir durumu zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği sertifika programını tamamlayıp branş değişikliği yaparak özel eğitim sınıflarında çalışmaya başlayan bazı öğretmenlerde de duymuştum. Sadece 5 ya da 10 öğrenci ile çalışacağı, dolayısıyla çok daha kolay ve rahat olacağını düşündüğü için geçmeyi planladığını söylemiş insan sayısı hiç de az değildi. Aynı bir uzmanlık isteyen bu zor görevi bu motivasyonla isteyenleri duymanın beni ve arkadaşımı çok şaşırttığını hatırlıyorum.

Ya da üniversitede özel eğitim dersi aldıkları için bu işi en az özel eğitim öğretmenliği mezunu biri kadar, hatta daha iyi yapacağını iddia eden kişiler vardı. Tabii buradaki iddianın temeli maalesef öğretmenliği herkesin yapabileceği algısından da besleniyor. Farklı gruplarla çalışmanın genel müfredattan farklı kaynak ve yöntemler, dolayısıyla da beceriler gerektirdiğini göz ardı etmek de yine mevzuya ciddiyetle yaklaşılmadığının bir göstergesi.

Bu işe gerçekten gönül vermiş ve tüm imkânsızlıklara rağmen okullardaki farklı gereksinimleri olan öğrenciler için canla başla çalışan öğretmenler de elbette ki yok değil. Örneğin bir öğretmen arkadaşımın sınıfındaki hem bedensel hem de zihinsel yani çift engeli olan Ayşe ismindeki kaynaştırma öğrencisini nasıl da sınıfa dâhil ettiğini, arkadaşlarının tenefüslerde hiçbir zaman onu bir kenarda yalnız bırakmadığını ve birlikte oynadıklarını hatırlıyorum. Ayşe ince motor becerilerde de güçlük yaşadığı için öğretmenin ya da annesinin bulunmadığı zamanlarda tuvalet ihtiyacı ile ilgili arkadaşlarının yardımcı olduklarına defalarca şahit olmuşum. Burada nasıl ki Ayşe'nin bulunduğu gruba ait hissetme ve eğitim alma hakkı yerine getiriliyorsa; diğer çocukların da farklılıklarla bir arada yaşanabileceğini görme hakkı ve gerekli durumlarda alternatif yöntemler üreterek esnek ve yaratıcı düşünme gibi hayatları boyunca kullanacakları çok önemli becerileri gelişiyor.

Ayşe'nin öğretmeni olan arkadaşım bir gün beden eğitimi dersinde sınıfı iki gruba ayırarak her gruptaki öğrencinin sırayla koşarak karşıdaki duvara elini değdirip geri döneceği ve en önce bitiren grubun kazanacağı bir oyun oynatacağını söylemişti. Ben de henüz okulda yeni olduğum için "Herhalde bizim Ayşe dâhil edilmeyecektir" diye düşünmüştüm içimden. Yarışı izlemek için bahçeye çıktığımda Ayşe'yi gruplardan birinde koşma sırasını beklerken gördüm, öğretmen önceden bir arkadaşını görevlendirmişti ve sıra Ayşe'ye geldiğinde tıpkı diğer çocuklara yapıldığı gibi Ayşe'de tezahüratlar arasında ve arkadaşı koluna girmiş bir şekilde birlikte duvara koşup, geri döndüler. Ayşe tam da oyuna katılımını etkileyecek türde bir engeli olmasına rağmen öğretmenin kullandığı son derece basit ama bir o kadar da etkili bir yöntemle etkinliğe dâhil edilmiş, dışarıda bırakılmamıştı. Bunu görmem bana kendimi çok iyi hissettirdiğini hatırlıyorum ve bu yöntemi neden düşünemedim diye de kendime şaşırdığımı. O yüzden farklı gereksinimleri olan öğrencilerin belirli etkinliklerde nasıl dâhil edilebileceğiyle ilgili somut öneri ve deneyim paylaşımlarının yapılacağı platformlar ya da broşür vb tarz bilgilendirici kaynakların çok yararlı olacağına inanıyorum.

Bu vesileyle de öğrencilerinin ihtiyaçlarına duyarlı, eşitlik ve adalet kavramları üzerinden hareket eden, öğrencisinin her anlamdaki gelişimini kendine dert edinmiş tüm öğretmenlerimizin öğretmenler gününü kutlarım.

İrade Savaşı

Burak Sarı

burakburaksari@gmail.com

Toplumla engellilerin irade savaşı tüm hızıyla devam ediyor. Hoppalaaaa bu nasıl bir giriş diyebilirsiniz! “Toplum, engellisiyle hiç savaşır mı?” “Allah’ın vurduğuna bir de kul vurur mu?” diyebilirsiniz. Tam da bunu söyleyerek, savaşın fitilini ateşlemiş olursunuz. Toplumla engelliler arasında tam bir irade savaşı yaşıyor. Savaşların en büyük nedenlerinden birisi bir gücün kendisine ait olanla yetinmeyip, başkalarının sınırlarını zorlamalarıdır. Burada yaşanan da böylesi bir durum.

Birilerinin, başkalarının eksik yanını kullanarak onlar üzerinde tahakküm sağlamaya çalışması tam bir savaş nedenidir. Bir grubun başka bir grubu maskot, aciz gibi olumsuz terimlerle niteleyip, onun üzerinden kendi egosunu kaşınması kabul edilemez. Eşitsiz bir savaş bu. Genellikle, savaşa sebep olan tarafın, böyle bir savaştan da haberi yok. Dağ dağa küsmüş, dağın haberi olmamış minvalinden. Öyle ya “Özürlü adam ne bilir savaşmayı!”

Bu çelişkinin yalnız yanını engelliler oluşturur. Zira engellilerin büyük bir kısmı da topluma minnet duygusuyla yaklaşarak kendine yönelen ayrımcılığa ses çıkarmazlar. İnsanlar bize yardımcı oluyorlar, her türlü ötekileştirici davranışı özgürce gerçekleştirebilirler değil mi? Kendilerini fiziki ya da ruhsal olarak, sağlıklı kabul edenler, çeşitli organlarında işlev yetersizliği olanları özürlü, sakat vb. olarak nitelerler. Bu nitelemeye muhatap olan insanların (ibretuslar) vay haline. Herkesin kafasında onlara dair bir fikir vardır. Kimilerine göre Tanrının asi kullarına bir işaret olarak yolladığı ibret vesikaları; kimilerine göre kendilerine özel beceriler bahşedilmiş, yetenek abideleri; kimilerine göre ortalıkta görünmeleri hoş olmayan insanlar. Fakat hiç birisinin tanınmada fiziki ve düşünsel koşulların düzeltilmesiyle, farklılıkları minimuma inecek eşit vatandaşlar gerçeği yoktur. Bu nedenle engelliler toplumun ezici çoğunluğu için sevap kapısı, ego tatmin aracı, bağımsız olarak hareket edemeyecek kişi olarak kabul edilir. Onun içindir ki çevrenin erişilebilirliğine önem verilmez. Nasıl olsa, bir körü 40 adım götüren cennetlik. 40 adıma cennetin anahtarını cebine atacak milyonlarca insan varken, ne gerek var kaldırımların erişilebilir olmasına.

İki “engelsiz” birey arasında gerçekleşen dayanışma eylemleri bir tarafın engelli olmasıyla, gönlünden kopup, iyilik yapmaya döner. Engelli birey, ne kadar nitelikli olursa olsun hep kendisini ispatlamak zorundadır. Çünkü karşısındakinin kültürel yapısı ne olursa olsun, engellilik konusunda son derece geri düşündüğünü bilir. Bunu bilmesi için de kahin olmasına gerek yoktur. Karşısındaki tüm çevreyi selamlayıp onu es geçerek, söylediklerine kulak asmayarak ve gereksiz yorumlar yaparak düşüncesini belli eder.

Henüz taze, fırından yeni çıkmış bir örnek, bu ayların kaçınılmaz misafiri grip, benim de kapımı çaldı. Muayene olduğum doktora, iş yeri için sevk verip veremeyeceğini sordum. Soruma soruyla karşılık geldi. Nerede çalışıyorsun? Çalıştığım kurumun ismini verdim. Orada ne iş yaptığımı ve benim niteliklerimi bilmediği halde, sana, kendine uygun bir iş verselerdi keşke dedi. Her gün tonlarca gereksiz insanın, bu tür saçma sapan çıkışlarına maruz kalmak, onlarla irade savaşı yürütmek gerçekten bezdirici olabiliyor. Engelliler için sürekli kullanılan gereksiz bir cümle, onları topluma kazandırmak. Yukarıdaki satırları okuyup nesnel değerlendirme kabiliyeti olanlar için bundan komik bir cümle olamaz. Toplum bize kazandırsak? Bizim üzerimizden egolarını tatmin etmeseler mesela. Ortak yapılan bir projede, hoş gitmeyen bir şey olduğunda ben zaten size iyilik yapmıştım noktasına gelinirse. Okulda, iş yerinde, sokakta erişilebilirlik koşullarını tam anlamıyla yerine getirip, niteliğe göre değerlendirmeler yapıp, pozitif ve negatif ayrımcılık uygulanmasa kimseyi kazanmaya ve kazandırmaya gerek olmaz. Sosyal sorumluluk projelerinin, bir dönem benim de çok sevdiğim, klişe bir sloganı vardır. Tüketen değil, üreten olmak; toplumdaki bir şeyler talep eden değil, topluma bir şeyler katan olmak. Yaşadığım pratik süreç, bu cümlelerin ne kadar anlamsız olduğunu gösterdi. Çünkü toplum üretken engelli profilinden çok; aciz engelli profilini benimsiyor. Basit bir örnek, bir engellinin, iş yerinde herkesten daha iyi bilgisayar kullanıyor olması bir anlam teşkil etmeyebilir. Ya da kazanılması çok zor olan bölümleri başarıyla bitirdiği halde santral köşelerine mahkûm edilen, hatta boş boş oturmak zorunda bırakılan engellilerden, kimin üretkenlik isteme hakkı var? Yaşananların toplamı, sinip kabullenmemizin değil; gerçek anlamda bir irade savaşı yürütmemizin gerekliliğini gösteriyor. Kimsenin, engelliler üzerinden ego mastürbasyonu yapmasını, güdük ön yargıları yüzünden nitelikli insanların hayatını kâbusa çevirmesini kabullenemeyiz. O yüzden yazımı Eşit, Erişilebilir ve Engelsiz bir hayat dileyerek bitirmeyeceğim. Bir şeyleri dilemek, gerçekleşmesini istediğimiz şeyi ötelemekten başka anlama gelmeyebiliyor. Artık dilek dileme aşamasını çoktan terk etmiş olmamız gerekiyor. Ayrımcılık zehrinin panzehiri inadına direnmektir. Edilgenlik, insanı çürütür. Direnmekse, kazanmanın anahtarıdır ve zafer söküle

söküle alınır. Genel anlamda yapmamız gereken çevresel koşulların düzenlenmesi için, yeni projeler üretmek ve yaratıcı eylemlerle, uygulanmalarını sağlamak. Yıllardır ötelenen ve fi tarihine ertelenen Özürlüler Yasası'nın belediyelerin çevresel erişilebilirlik koşullarını yerine getirmedikleri takdirde uygulanacak yaptırımları içeren maddelerinin yürürlüğe girmesi için sağlam bir mücadele süreci örülerek işe başlanabilir. Bireysel olarak, maruz kaldığımız ayrımcılık olaylarına anında tepki vermek çok önemlidir. Bazen taktiksel olarak bile susmamız, bu davranışların süreklileşmesine sebep oluyor. Son olarak başkalarının, bizleri anlamasını beklemekten ve sürekli birilerine kendimizi ispatlamak zorunda hissetmekten vazgeçmemiz gerekiyor. Niteliklerimizi imkân bulduğumuz her platformda sergilememiz önemlidir. Ama engelli olduğu halde bunları yapıyor mantığını gördüğümüzde müdahale etmeliyiz. Sorun bizimse, çözümü de bizde. Yazımı, geleceğe dair güzel umutlarla sonlandırıyor ve engelsiz bir dünyayı yaratabileceğimize sonuna kadar inanıyorum.

Not: Yaratıcı mücadele yöntemleri düşünenler, bizimle paylaşırsa mutlu oluruz.

Eriyorum! Eriyorum! Eriy...

Eylem Yurtsever

eylemyurtsever@gmail.com

Merhaba değerli okurlar,

Bugünlerde çok fazla düşündüğüm bir konu var. Aslında özel sayıdan önceki yazımda da bu konu üzerine yazmıştım; ama bu sefer çok daha derinliklere dalmayı planlıyorum. Kendimce tabii...

Yazıma, çok büyük ihtimalle merak edeceğiniz bir sorunun cevabını vererek başlayayım:
Neden böyle bir başlığı var bu yazının?

Yıllar önce, ben daha çocukken eski bir Türk filmi izlemiştim. Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalarda Ülkesi'nde... Oz Büyücüsü'nün Türk versiyonuydu. Geçen haftalarda bu yazının planını yaparken nostalji olsun diye izlediğimde çok amatör olduğunu düşünsem de; o zaman o cadının sesi beni çok etkilemişti. Oysa son izlediğimde cadının çok amatör olduğunu düşündüm. Sesinin, sözlerinin... Gerçi önemli olan onun performansından çok, üzerine su döküldüğünde tiz bir sesle "Eriyorum!" diye bağırmasıydı. Aslında rolünü en iyi yaptığı sahne de orasıydı. Hatta kelimenin tam anlamıyla muhteşemdi o an... O esnada şu cümleyi etmişti cadı: "Benim Azrailim de su işte..."

İşte ben de tıpkı o cadı gibi hissediyorum. Biliyorum, biraz karamsar bir yazı olacak; ama ben o cadının çok şanslı olduğunu düşünüyorum. En azından birkaç dakika içinde işi bitiyor. Yani eriyip yok oluyor. Oysa ben... Yavaş yavaş, hiç kimse fark etmeden eriyorum. Kendim bile fark etmeden... Acı çekiyorum evet; ama o kadar yavaş eriyorum ki, hangi organımın eridiğini bile çok geç fark edebiliyorum...

Her zaman en gözde kitabım olacak olan, Michael Ende'nin Bitmeyecek Öykü adlı kitabındaki yavaş yavaş vücut parçalarını "hiçlik"e kaptıran yaratıklar gibi hissediyorum. Onlar acı çekmiyor; ama ben tıpkı o iğrenç sesli cadı kadar acı çekiyorum bu olurken.

Neden bu kadar acı çekiyorum? Beni eriten, dolayısıyla benim Azrailim olan şey nedir?

Geçen yazımda görünmez olmak istememe neden olan şeyle tastamam aynı şey. Mesela yolda yürürken devamlı yerli yersiz yönlendirilmek...

Evet, görünmez olmakla erimek birbirine biraz benziyor; ama vücut bütünlüğümü korumak için onu kimseye göstermemek istemek gayet anlaşılır bir şey olsa gerek... Mantıksız, evet; ama anlaşılır.

Yani benim Azrailim, kendi kararlarımı alamayacak biri olarak görülmek. Yani aptal ve aciz biri...

Bir yerde "Çocuğunuza çok beceriksiz olduğunuzu devamlı söylemeyin; çünkü kendisini buna inandırır ve gerçekten bir beceriksiz olup çıkar. Ona her şeyi yapabileceğini, çok akıllı, becerikli ve zeki olduğunuzu da sürekli söylemeyin; çünkü bu kez de kendisine olan aşırı güveninden dolayı bir şeyler için çabalamaktan vazgeçer," şeklinde bir yazı okumuştum.

Ben küçüklükten beri bana yön bulmada beceriksiz olduğum o kadar söylendi ki, ben doğru bilsem bile başkalarının kendimden daha doğru bildiğini düşünerek hiç düşünmeden onların dediklerini yaptığımı fark ettim. Hatta körlemesine yapıyordum bunu. Otomatik olarak...

Bunu da daha geçenlerde fark ettim. Aslında ben hem dakikada bir yönlendirildiğimden, hem de bu yönlendirmelere körlemesine uyacak kadar kendime güvensizleştirilmekten dolayı acı çekiyorum. Acı çekmek bir yana, eriyorum... Benliğimden her geçen gün mikroskobik parçalar yok oluyor... Kim bilir daha neler bizleri eritiyor. Yani aslında benim Azrailim bir tane değil... Belki de onun için fark edemedim ya da bu kadar geç fark ettim. O kadar yavaş eriyorum ki... Benliğimin hangi tarafının eridiğini fark etmek bir yana, ben bu acının erimekten kaynaklanan bir acı olduğunu bile fark etmedim. Umarım bir solucan gibi, eriyen tarafımın tekrar çıkmasını sağlayabilirim.

Peki ya sizler? Sizler eridiğinizi düşünüyor musunuz?

Not: Bu yazıyı özel sayıdan önce yazdığım zamanlarda çok daha karamsardım bu konuda. Oysa yazıyı yazma hazırlığı ve yazıyı ortaya çıkartmış olmak bazı şeyleri tam olarak fark etmemi sağladı. Bir başka deyişle yazarak kendi kendimi terapi etmeye başlamış oldum ve

artık insanlara çok daha az taviz verir oldum bu konuda. En azından bir şeyler yapmaya, kendimi ifade etmeye başladığımı fark ettim.

Terapistim Bile...

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Efendim, benim bir terapist olduğumu bilmeyen kalmadı sanırım. Varsa da bu girişten sonra kalmamıştır herhalde. Beni hiç tanımayanlar için bir de altyazı geçeyim, üzerinize afiyet ben körüm. Ha bir de galiba aklımı peynir ekmekle yemiş olmalıyım ki, doktora yapıyorum. “Doktora yapıyorum” da ne komik oldu. Sanki kek yapıyorum der gibi. Neyse konuya döneyim.

Bu günlerde, bir ders kapsamında, burdakıların “advocacy” bizim ise “savunuculuk” dediğimiz kavramı temel alan bir makale yazmam istendi. Bu güne kadar yazılıp çizilenlere biraz bakındıktan sonra, engelli insanların terapi deneyimleri, terapistlerin engelli bireylerle çalışabilme becerileri gibi konuları ele alan bir çalışma derlemeye karar verdim. Günlerdir bu konuda okuyup yazdığım, düşünüp taşındığım için de doğal olarak bu ayki yazımın konusu da belli olmuş oldu.

İnsan neden terapiste gider? Çok büyük ihtimal bir derdi olduğu ve onu çözmek istediği için. Peki engelli de bir insan mıdır? Umarım cevabınız evettir. Dolayısıyla engelli bir insan da bir derdi olduğunda terapiye gidebilir mi? Evet gidebilir.

Terapistlerin engelli bir danışanı olduğunda neler oluyor peki? Eğer terapistin engelli danışanlarla çalışma konusunda bir eğitimi, ya da engelli bireylerle ilgili kişisel bir deneyimi yoksa genellikle yapılan iki hata karşımıza çıkıyor. Ben bu iki hataya birden toplama çıkarma hatası demek istiyorum.

Terapist danışanın engelli olduğunu görünce, danışanın getirdiği probleme ve problemin çözümüne, ilgili ilgisiz otomatikman engelliliği ilave ediyor. Diğer bir deyişle, engelliliğe aşırı odaklanıyor. İkinci durumda ise, terapist engelliliği ya da engellilikle bağdaştıramadığı konuları tamamen terapi sürecinin dışında tutuyor, Yahu ben de hiçbir şeyden memnun olmuyorum. Terapist konuyu dikkate alsa kabahat, almasa kabahat.

Birinci durumda örneğin siz terapistinize patronunuzun ya da amirinizin size adil davranmadığını ve bundan rahatsız olduğunuzu anlatıyorsunuz. Terapistiniz dönüp size diyor

ki “Acaba sen engelinden dolayı biraz fazla hassas olabilir misin?”. Başka bir örnek verelim, diyelim ki partnerinizle problemlerinizi var ve paranız da bol. İşler iyice sarpa sarınca bir terapist görmeye karar verdiniz. Terapiste problemlerinizi anlatıyorsunuz. Bir süre sonra dikkatinizi çekmeye başlıyor, terapistiniz neredeyse her sorunu engelinize bağlamaya çalışıyor ve sanki partnerinizin tarafını tutuyor. Bu kadar kötü bir terapi örneği vermemize gerek yok, durumu daha basit de örnekleyebiliriz. Otuz yaşındasınız ve depresyonunuzun üstesinden gelebilmek için terapiye başlıyorsunuz. O da ne, telefonda gayet normal olan terapistiniz, sizi görünce sesini inceltmeye, sanki altı yaşında bir çocukla konuşuyormuş gibi konuşmaya başlıyor. İlerleyen dakikalarda siz sorunlarınızdan bahsederken, teselli etmek için “Ama bak durumuna rağmen neler başarmışsın” deyiveriyor.

Biraz da ikinci duruma örnekler verelim. Diyelim ki siz gelecek hafta partnerinizin ailesiyle tanışacaksınız. Bu yüzden çok gerginsiniz ve bunu terapistinizle paylaşıyorsunuz. Terapistiniz, bunun sizin için ne anlama geldiğini düşünürken sizin engelinizi dikkate almıyor. Dolayısıyla yaşadığınız reddedilme korkusunun farkında bile değil. Başka bir örnek verelim. Mesela siz bir az görensiz fakat baston kullanmıyorsunuz. Yalnızca geceleri hareketiniz kısıtlanıyor. Güneş battı mı balkabağına dönüşüyorsunuz. Bu durumla baş etmek, görmüyor olduğunuzu cümle aleme ilan edip elinizde bir bastonla dışarı çıkmaktan çok daha kolay geliyor size. Bir gün arkadaşlıklarınızda ve ilişkilerinizde yaşadığınız problemler canınıza tak ediyor ve bir terapist görmeye başlıyorsunuz. Terapistinize görmenizin sınırlı olduğunu söylüyorsunuz, fakat o ilişkilerinizi ele alırken bu durumu hiç hesaba katmıyor. Bu durum sanki bir tabu gibi hiç konuşulmuyor. Son bir örnek daha vereyim. İlişkinizde yaşadığınız problemleri çözebilmek için terapiste gidiyorsunuz. Terapist ilişkinizi didik didik ediyor. Sorunu anlamak için bir sürü soru soruyor. Bir soru var, bekliyorsunuz ki sorulsa. Sorulsa da siz de konuya girsenez. Böyle şeyler hemen öyle kolayca anlatılmıyor. Evet bildiniz. Terapistiniz sizin bir cinsel hayatınız olabileceğini ya düşünmüyor, ya da sormaya cesaret edemiyor. İlişki hallaç pamuğu gibi oradan oraya atılıyor ama engeliniz cinselliğinizin üzerini kapattığından bir türlü asıl konuya gelinemiyor.

Bu örneklerin birçoğunu engelli arkadaşlarımla yapmış olduğum sohbetlerden derledim. Yani biz engelliler bu konuya aşinayız. Şimdi lafım sevgili meslektaşlarıma. Engellilik bizim kimliğimizin bir parçası. Gerektiğinde bunu gündeme getirmekten çekinmeyin. Yoksa bizi bir bütün olarak göremezsiniz, bir şeyler hep eksik kalır. Fakat bizim kimliğimiz engellilikten de ibaret değil. Hepimizin kimliğinin farklı farklı bir sürü yönü var. Cinsiyetimiz, ekonomik

durumumuz, cinsel yönelimimiz, etnik kökenimiz ve daha bir sürü başka kimlik taşıyoruz. Hiç birimiz sadece engellilikten ibaret değiliz. Eğer engelliliğe çok fazla odaklanırsanız, tıpkı bir sayfaya gözünüzü dayayıp sadece iki üç harfi okuyabildiğiniz o deney var ya! İşte öyle olur, sayfada yazanların tamamını asla okuyamazsınız.

Şimdi de sözüm terapiye gidip de “terapistim bile” diyenlere. Bu yazıyı terapistinize okutmaktan çekinmeyin. Belki ne yaptığının farkında olmayabilir. Hala değişen bir şey olmadıysa, aranızdaki iletişimden, ilişkinizden memnun değilseniz başka birini bulun. Bir terapistin mesleki varoluş sebebi sizi olduğunuz gibi kabul edip, içinde bulunduğunuz koşulları anlayıp size en iyi şekilde hizmet verebilmektir. Terapistinizin sokaktaki insandan bir farkı olmalı öyle değil mi? O bile sokaktaki insanın yaptığını yapıyorsa...

NFB Nereden Gelmiş Nereye Gidiyor

Deniz Aydemir Döke

daydemird@gmail.com

Merhaba sevgili okurlarımız;

Dünya iyiyi ve kötüyü birlikte yaşıyor, bir yandan sürekli birbirine kıyıyor insanoğlu, sığamıyor kocaman dünyaya. Bir yandan da hayat devam ediyor birçoğumuz için. Kayıp edilenlerin aklımdan çıkmış olmadığını bildirmek istiyorum önce ve hayatın devam ettiği noktadan başlıyorum.

13 – 15 Kasım tarihlerinde National Federation of the Blind’in (NFB) Pennsylvania Eyalet toplantısına katıldım. Eyalet bursiyeriydim bu sene ve pek çok ilham verici insanla tanıştım. Bu seneki toplantı sembolik olarak önemliydi zira bundan tam 75 yıl önce NFB, Pennsylvania’da kurulmuş. Bu sene eyalet buluşmamızı NFB’nin 75 yıl önce ilk kez toplandığı otelde gerçekleştirdik.

Bundan 75 yıl önce NFB’nin kurucu Başkanı Dr. Jacobus tenBroek 7 eyaletten 16 kişiyle buluşuyor ve federasyonun tohumları güçlü bir şekilde atılıyor. Dr. Jacobus tenBroek aynı zamanda Dünya Körler Birliği’nin de kurucusu. Bundan 75 yıl önce California Üniversitesi’nde hukuk profesörü olarak çalışmakta olan genç tenBroek üç çocuk babası. Bizim bu seneki toplantımıza oğlu katıldı ve babasından bahsetti. Evlerinin sarp bir yamacın eteğinde olduğundan, evlerine gelen mühim konuklardan, babasının öğrencilerinden, babasıyla yaptıkları pek çok şeyden, örneğin birlikte çıktıkları yürüyüşlerden ve ağaç kesme maceralarından bahsetti. İnsanların 75 yıl önce başladıkları yolda ilerliyor olmak çok gurur verici. Bakalım bu 16 kişiyle 75 yıl önce yola çıkan körler neler yapmışlar bu yakınlarda.

NFB 2008’de bir karar alır ve bu karar ve aktivizm sonucunda Apple hakkında soruşturma başlatılır. Soruşturmanın nedeni Apple ürünlerinin erişilebilir olmaması. Apple NFB ile bir anlaşmaya varır. Apple hem NFB’ye tazminat öder hem de ürünlerini erişilebilir yapmak konusunda büyük bir ilerleme gösterir. Bu sayede bizler bu gün pek çok Apple ürününü erişilebilir bir şekilde kullanıyoruz. Apple ile başlayan bu hareket android cihazların da erişilebilirlik yönünde adım atmasını sağladı. 2014’de Apple’ın iTunesda olan tüm uygulamaların yani ikinci parti uygulamalarının da erişilebilir olması gerektiği konusunda karar alındı. Bu arada NFB sadece Apple’ı değil Google ve Microsoft’u da erişilebilir olmaları için baskı altına alıyor.

Örneğin Google için bakınız:

<https://sites.google.com/a/umich.edu/going-google/accessibility/2015-nfb-statement-on-google>

Başka ne konularda mı mücadele veriyorlar? 2013 yılında bizim de imza vererek destek olduğumuz Marrakesh Antlaşması'nın yasalaştırılması için mücadele ediyorlar. Bu anlaşma pek çok ülkede geçerli erişilebilir içerik yaratmak için olan telif hakları yasalarının uluslararası hale getirilmesini hedefliyor. Böylece farklı ülkelerde olan erişilebilir kitaplara, anlaşmanın tarafı olan tüm ülkelerdeki baskı engelli kişilerin erişebilmesi hedefleniyor. Bunun için yakınlarda bir sosyal medya kampanyası gerçekleştirdiler. Başkandan duyduğuma göre kampanya başladıktan bir kaç saat sonra, yetkililerden tabiri caizse "alındı anlaşıldı" mesajı almışlar.

Bir diğer mücadelesi de Amazon tarafından üretilen [Kindle'in](#) (elektronik kitap okuma gereci) erişilebilir olması ile ilgili. New York okul bölgesi Amazon'la Kindle'in tüm bölge okullarında kullanılması yönünde bir kaç milyon dolarlık antlaşma yapacaktı. Bölgedeki yöneticilerle iletişime geçildi, yöneticiler durumun vahametini anlamadılar ya da anlamazdan geldiler. Bunun üzerine NFB anlaşmanın yapılacağı gün ve yerde eylem yapma kararı aldı. Bu karar bölge okul yönetiminin önce anlaşmayı ertelemesine, sonra da gereken erişilebilirlik düzenlemelerinin Amazon tarafından yapılan kadar askıya alınmasına neden oldu. Şu anda internet erişilebilirliğinin yasayla kamusal erişilebilirlik güvencesi altına alınması için mücadele ediyorlar. En sıcak kazanımları ise Scribd denilen elektronik kitap sağlayıcısı firmanın üyelik sayfasını ve kitapları ekran okuyucu ile 2017'in sonuna kadar erişilebilir hale getirmesi yönünde vardıkları anlaşma. Yani şu, kitabını parasını öder ödemez okumaya başlama devri daha da güçlenerek geliyor demek.

Bunun dışında NFB mesela pek çok kör ebeveyne velayet davalarında yardımcı oluyor. Ebeveynin engeli olmasını neden göstererek, sosyal güvenlik kurumu çocukları ailelerinden alabiliyor. Sanırım geçtiğimiz sene iki kör ebeveyne çocuklarının velayetini almak konusunda destek oldular. Bunu kuruma avukatlar tutup davalar açarak yaptılar. Şu anda görme engelli bir anne NFB'nin rehabilitasyon merkezlerinden birinde bağımsız yaşama eğitimi nde n geçiyor. Eğitimi tamamlayınca bu anne bebeğini geri alacak.

Yazımı NFB başkanının bir sözüyle bitiriyorum.

NFB bana körlüğün kendi hayatımda yolcu olmak anlamına gelmediğini gösterdi, Federasyondaki arkadaşlarımdan ve ustalarımdan kendi hayatımın sürücüsü olmayı öğrendim.

NFB Başkanı — Mark A. Riccobono

Düşük Maliyetli Etiketleme Yöntemleri

Zeynep Şule Yılmaz

blacklotus86@gmail.com

Herkese merhabalar,

Bugün sizlere düşük maliyetli etiketleme yöntemlerinden bahsedeceğim. Takipçilerimiz bilirler sevgili Adem ağabeyimiz geçen yıl bizlere bir etiketleme cihazından bahsetmişti. Sizleri bilemiyorum ama birçoğumuz gerek öğrencilikten, gerekse önceliklerimizden ya da ekonomik maliyetinden dolayı bu tarz bir cihaz edinemeyebiliriz. İşte tam da burada sizlere düşük maliyetli etiketleme yöntemlerinden bahsetmek istiyorum. Gerek akıllı telefonlardaki uygulamalar gerekse tarama eyleminin hayatımıza girmesinden sonra, ben de herkes gibi biraz kabartma yazıdan uzaklaştım. Her şeyimi bilgisayarda okuyup neyin ne olduğunu öğrenmek istediğimde de KNFB Reader gibi uygulamalar kullanmaya başlamıştım. Ta ki kör bir ev arkadaşım olana ve onun gelen postalardan tutun da baharatlarını, buzluktaki malzemelerini, şaraplarına kadar her şeyi nasıl kabartma olarak etiketlediğini görene kadar. Sonra ben de bu alışkanlığı hayatıma katmak istedim.

İlk yöntem yapışkan bir etiketleyici olan Dymo Tape adlı bir ürünün kullanılmasını içeriyor. Bu bir cm kalınlığında yaklaşık 3.6 metre uzunluğunda bir şeffaf bant olarak düşünülebilir. İster tabletinizle, ister daktilonuzla olsun üstüne kabartma yazı yazmanız mümkün. Şeffaf olmasının nedeni etiketlediğiniz maddenin hiçbir kısmını kaplamaması için. Yani evinizi gören birileriyle paylaşıyorsanız ya da bazen arkadaşlarınız geldiğinde birlikte yemek pişirmek gibi hobileriniz varsa, herkes hangi baharatın ne olduğuna eşit erişim sağlayabilir. Ya da bir konservenin üstündeki yazıyı kapatmadan etiketlediğiniz için gören arkadaşınız veya aile ferdiniz hiç bir sorun yaşamadan aynı ürüne erişebilir. Neyse ben işe baharatlarımla başladım. Bu bandı tabletime yerleştirdim ve etiketlemek istediğim şeyi kabartma olarak yazdım. Sonra tableten çıkartıp kabartma yazılı kısmı kestim ve bandın arkasındaki yani kabartma yazılı değil de boş olan kısmı kaldırıp bu arkası yapışkanlı kısmı baharat şişelerime yapıştırdım. Şimdi her yemek pişirdiğimde baharat koklamakla vakit kaybetmekmiş hapşırılmakmış gibi sorunlarım yok. "Dymo Tape" başka birçok alanda kullanılabilir. Gelen postalar malumunuz önemli şeyler içerebiliyor. Bunların zarf kısmına kabartma etiketler yapıştırıp ne olduklarını bu yöntemle etiketleyebilirsiniz. İşyerinizdeki dosyaları bu şekilde etiketleyebilir, buzlüğünüzdeki malzemelerin ne olduğunu kolayca okuyabilir, soslarınızı hangisi daha acıydı demeden seçebilir ve daha da önemlisi zamanınızı bu şekilde daha da iyi yönetebilirsiniz. Şimdi buraya kadar yazımı okuma sabrını gösteren

ve peki biz bunu nereden bulacağız ya da ben kabartma yazı bilmiyorum o halde ben ne yapacağım diyenleri duyuyorum. Evet ben ne Beyit ne de Braille Teknik firmalarının sitelerinde böyle bir malzemeye rastlamadım. Bu ürün Amerika'da birçok görme engelli teknolojileri ve malzemeleri satan web sitelerinde bulunuyor. Ben gelirken birer örnek getirerek bu firmaların etiketleme malzemelerini ürün listelerine katmaları için elimden geleni yapacağım. Bu ürünün maliyeti 7 ile 8 lira arasında değişiyor. Bazen 3 tane bir arada alırsanız daha da ucuza geliyor. Kabartma yazı bilmeyenler daha çok yöntem var durun hemen vazgeçmek yok.

İkinci bir yöntemde küçük noktacıklar kullanmak. Ben bunları ne yazık ki ta ki Amerika'ya gelinceye kadar görmedim. Türkiye'de birkaç arkadaşım yabancı ülkede yaşayan arkadaşları aracılığıyla edinmişlerdi. Peki, bu noktacıklarla neler mi yapılıyor? Hani o hayatımıza giren ve çıkmayacağını düşündüğümüz dokunmatik ekranlı cihazlar var ya? Çamaşır makinası, mikro dalga fırın vb. İşte bunların çeşitli kısımlarına kullanmanıza olanak verecek şekilde bu arkası yapışkanlı noktacıkları yapıştırarak erişilebilir olmayan bir cihazı kolayca erişilebilir hale getirebilirsiniz. Size kendi hayatımdan birkaç örnek vereceğim. Geçen yıl tek başıma bir eve taşındım ve o şehirde kimseyi tanıımıyordum. Taşınmama yardım eden arkadaşımın benim fırını mikrodalgayı, bulaşık makinasını ve çamaşır makinasını etiketledik bu noktacıklarla. Fırın tamamen dokunmatikti. Bunun için fırının açma ve kapama tuşlarının olduğu dokunmatik ekrana bir noktacık açma, bir noktacık da kapama için yerleştirdik. Fırının derecesi her bir parmak dokunuşunda 5 derece artıyordu. Buraya da bir artıran bir de onun altında azaltmak için olan dokunmatik yerlere birer noktacık yerleştirdik. Fırın 150 derecede başlıyordu ve ben sayarak, noktacığa basarak sıcaklığı ayarlıyordum. Bir de zaten her tuşa bastığımda fırın ses çıkarttığı için çok kolay oluyordu. Bu noktacık olmasa nereye dokunacağımı bilmem ya da artırıyor muyum yoksa azaltıyor muyum bunu bilmem çok zor olacaktı. Bulaşık makinam çevirmeli bir tuştan oluşuyordu ve bu yuvarlak büyük düğmenin üstünde olan oku belli bir yere getirdiğinizde belli bir programda yıkama yapabiliyordunuz. Bunun için de çevirmeli tuştaki okun olduğu noktaya bir noktacık koyduk. Programlarının her birinin olduğu ve okun denk gelmesi gereken yere birer noktacık koyduk. Bu arkadaşım hangi programın nerede olduğunu bana anlattı. İş artık çevirmeli yuvarlak düğmedeki noktayı yıkama yapmak istediğim programın olduğu noktaya paralel olarak getirmek ve başlat tuşuna basmaya kalıyordu. Mikrodalgalar Amerika'da çok yaygın fakat gelgelelim hepsi neredeyse dokunmatik. Burada da yöntem aynı. Ben rakamlardan bir, üç ve sıfıra birer nokta koyuyorum. Sonra başlat ve durdur noktalarına birer noktacık ve de sil düğmesine bir nokta koydum mu her mikrodalga erişilebilir hale geliyor. Hatta bölümdeki mikrodalgayı bile böyle etiketledim. Noktacıkları nasıl kullanacağınız gerçekten sizin hayal gücünüze ve yaratıcılığınıza kalmış. Benim saç düzleştiricimden tutun da 100 apartman dairesinin olduğu bir yerde yaşamının şansızlığını gidermek için posta kutumu kolayca bulabilmek adına işaretlediğim posta kutuma kadar uzanıyor kullanım

alanım. Bazı kişiler mesela şeker hastası oldukları için klavyedeki F ve J tuşlarına yapıştırıyorlar bunları çünkü hissetmeleri çok güç oluyor sadece klavyeye dokunduklarında. Hatta klavyenizdeki çeşitli tuşlara bu noktacıları yapıştırıp belli tuşları kolayca bulmanız da mümkün. Hatta bunları dokunmatik tuş pedlerinde de kullanmak mümkün. Çünkü gören kişinin göreceği yazı ya da işaret hal a görülebildiği için bu noktacıları kullanmak sorun olmuyor. Evet, yine benim bildiğime göre Türkiye’de bu noktacıları satan bir yer yok. Çaresi var ama yukarıda dediğim gibi. Görme engelli teknolojisi satan firmaların bu ürünleri kolayca getirmelerini sağlamak durumundayız. Noktacıklar iki büyüklükte geliyor. İlki daha küçük ikincisi ise biraz daha büyük. Ben büyük olanları daha çok seviyorum çünkü hissetmek daha kolay oluyor. Bu noktacıların fiyatları \$2 gibi bir şey ve yaklaşık 50 ile 100 tane geliyor bir karton üstünde. Kartondan kopartıp istediğiniz yere sağlamca yapışincaya kadar elinizle bastırıp yapıştırıyorsunuz. Ben daha hiç bir noktacığın düştüğüne rastlamadım ama olursa da çok sorun değil çünkü dediğim gibi 6 liraya yaklaşık 50 ile 100 kadar alabiliyorsunuz.

Üçüncü yöntem işe sizi bir kırtasiyeye göndermekle başlıyor. Yukarıda saydığım ürünler ülkemizde yaygınlaşincaya kadar, biraz lastik ve çeşitli başka malzemelerle etiketleme işine devam. Kadın arkadaşlar bilirler hani o çok sevdiğiniz şampuan markası saç kremi ve şampuanını aynı şişelere koyar ya? Sonra düşün dur hangisi kremdi hangisi şampuanı. Gerçi elinize şöyle bir döküp saçınızın ucuna sürünce köpürüp köpürmediğine göre ne nedir buluyorsunuz ama kimin vakti bol o kadar? Bu yöntemi otellerde kullanıyorum ben çünkü TapTapsee bile okuyamıyor o otel şişelerini. Neyse konudan sapmakla birlikte bir ipucu vermenin mutluluğunu yaşıyorum. Gece yarısı düşünüz yarıda kalmayın. Resepsiyon görevlisi de olmadığı için yatmaktan başka çarenizin olmadığını düşündüğünüz anda işte şampuanla saç kremi ayırt etmenin kolay yolu. Şampuan her daim daha sıvı bir dokuya sahiptir şişeyi biraz çalkalayın anlayacaksınız şampuan daha fazla ses çıkartacak. Diyelim bu işe yaramadı. Ben dediğim gibi biraz elime döküp saçımın ucuna sürüyorum sonra köpürtmeye çalışıyorum. Eğer çok köpürüyorsa, saç kremi olma olasılığı çok az oluyor. Şampuan her daim daha fazla köpürüyor ve de daha sıvı oluyor.

Peki nerede kalmıştım ben? Bu yöntemde ben genelde o hani paket lastikleri var ya, onları kullanıyorum. Mesela şişeler aynıysa birine lastik geçiriyorum birini boş bırakıyorum. Lastiği hangisine geçireceğiniz tamamen size kalmış. Mesela ben diyet kola içtiğim için oda arkadaşım da normal seviyor. Alışverişe gidince benimkisine bir lastik geçiriveriyorum. Öteki de otomatik olarak oda arkadaşımın olmuş oluyor. Geçenlerde yapışkanlı bandım bittiği için kabartma yazı koyamadım buzluğa gidecek ürünlere. Hemen birkaç lastik attım cebime alışverişe gitmeden önce. Tavuk eti olan ürünlere bir lastik geçirdim inek eti olan ürünlere iki lastik geçirdim. Böylece kendi etiketleme yöntemimle duruma çare bulmuş oldum. Bir de hani bu şarj aletlerimizle birlikte gelen yapışkanlı

kısım vardır ya, hani sarınca onu üstüne geçirip kablonun bir arada durmasını sağlar. Bunların kırtasiyelerden alınması mümkün. Ben mesela bunları da bir etiketleme aracı olarak kullanabiliriz diye düşünüyorum. Mesela konservelerinizi böyle bir ürünle etiketlemek mümkün. Mesela fasulyeye lastik geçirip bamyaya bu dediğim yapışkanlı üründen geçirebilirsiniz. Bunlar çok iş diyorsanız kendinize kabartma etiketler hazırlayıp mutfakta bir yere koyabilirsiniz ve alışverişe gittiğinizde hemen orada ürünü etiketleyebilirsiniz. Ben bu saydığım yöntemlerle birlikte TapTapSee gibi uygulamaları de yeri geldiğinde kullanıyorum; Fakat yemek yaparken telefonumu bulup resim çekmek zahmeti yada ellerim unluken telefonuma dokunmam mümkün olmadığına yukarıdaki yöntemler çok işe yarıyor.

Bütün bu yöntemler aslında kör insanların yaratıcı düşünceleri doğrultusunda gelişti. Ben de aslında, sizlerden şimdi birileri kullansın ya da kullanmasın bu yöntemleri duymanızı ve en az teknoloji ve maliyetle hayatınızı kolaylaştırabileceğiniz yöntemler üretmenizi diliyorum. Görmemenin gerçekten yapmak istediğimiz şeylerin önündeki engel olmadığını bildiğim ve inandığım günden beri her şeyin öyle binlerce liralık üst düzey teknoloji ürünü yerine yaratıcı yöntemlerle de yapılabileceğini kendi hayatıma uygulayarak öğreniyorum. İşte o yüzden her şeyin erişilebilir olacağı güne kadar biz de çeşitli yöntemlerle kaliteli bir hayat sürdürmeye devam edebiliriz.

Bildirgelerde Biz

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Merhaba Sevgili Okuyucu;

15 Ekim Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festival'i kapsamında düzenlenmesi düşünülen partilerin seçim bildirgelerinde engellilere yönelik projeleri konulu panel için incelemelerim sonucu elde ettiğim sonuçlar aşağıdaki gibidir.

İncelemede seçime giren onlarca partiyi değil ön plana çıkan ve şu an Meclis'te grubu bulunan dört partiyi esas aldım. Aramalarda engellilik, erişilebilirlik, dezavantajlılık ile birlikte toplumumuz çoğu zaman engellilerle ilişkilendirdiği için sosyal hizmet ve sosyal yardım sözcüklerini de kıstas aldım. Ayrıca herkes için yapıldığı ifade edilen düzenlemeleri de engellileri herkesten ayırmadığımdan kendimce kimi yerlerde göreceğiniz üzere buraya kopyaladıklarımın arasına kattım.

Listelemeyi partilerin bildirgelerini açıklama sıralarını ve benim dokümana ulaşmakta en az zorlandığım kriterini dikkate alarak yaptım.

CHP

Gülcan'ın Notu: CHP bildirgesinde öncelikle hedeflerini geniş bir çerçevede mevcut durumu değerlendirerek projelerini özet sayılabilecek bir şekilde anlatmış. Hemen altlarında da yapacaklarını madde madde sıralamış. Ben de bu kapsamda maddelerden yapacaklarını ifade ettikleri bölümleri genel itibariyle süzerek alıntılardım.

ÖZGÜRLÜKLER VE İNSAN HAKLARI başlığı altında aşağıdaki düzenlemeler kaleme alınmıştır.

CHP'nin "haklar ve özgürlükler siyaseti", demokratik yurttaşlık anlayışının temelini oluşturmaktadır. Haklar ve özgürlükler siyaseti, ayırım yapmaksızın tüm yurttaşları etnik, dinsel, sınıfsal ve cinsel tahakküm biçimlerine karşı koruyan, dezavantajlı gruplarla dayanışmayı öngören tek siyaset biçimidir. CHP, yurttaşlığı sembolik bir hukuki statü olarak

değil, bireyleri demokratik dönüşüm ve dayanışma gücüne kavuşturan bir siyasi fırsat olarak tanımlamaktadır. Yurttaşlığı, barışçı ve demokratik bir gelecek için dayanışmayı seçen insanların demokratik yönetim iradesine sahip olması olarak tanımlamaktadır.

CHP tüm yurttaşlarımız için, başta Aile Sigortası olmak üzere, adil asgari ücret hakkı, sosyal güvenlik hakkı, sağlık hakkı ve eğitim hakkını herkes için eşit bir şekilde ve kararlılıkla gözetecektir. Çocukların, kadınların, yaşlıların, emeklilerin ve engellilerin sosyal haklardan kapsamlı biçimde yararlanabilmesi için gerekli tüm adımları atacaktır. CHP, Türkiye’de yeni “sosyal demokratik bir uygarlığın” oluşturulması projesini adım adım hayata geçirecektir.

Maddeler halinde sıralanan yapacaklar listesinde bu bölümde:

HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER CUMHURİYETİ başlığı altında:

Tüm siyasal, sosyal ve kültürel hakları çoğulcu bir anlayışla ve toplumla birlikte geliştireceğiz.

GÜÇLENDİRİLMİŞ PARLAMENTER SİSTEM başlığı altında bir madde de:

Meclis komisyonlarının sayısını ve etkisini artırarak farklı toplum kesimlerinin sorunlarını doğrudan TBMM’ye taşıyacağız.

CEZASIZLIĞA SON VERECEĞİZ başlığı altında ise:

Nefret suçlarının tanımını genişletecek, zaman aşımına uğraması ve para cezasına çevrilmesini engelleyeceğiz.

AYRIŞTIRMA VE KUTUPLAŞTIRMA DEĞİL, UZLAŞTIRMA VE BİRLEŞTİRME başlığı altında:

Devlet yönetiminde, dil, kültür, inanç ve yaşam tarzları arasında ayırım yapmaksızın Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlığı ortak paydasını esas alacağız.

Kamu hizmetlerinde eşitlikçi bir anlayışla hareket edecek ve farklılıklara saygılı davranacağız.

Yasal düzenlemeler ve yaptırımlar yoluyla, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı tüm ayrımcılıklara karşı kararlı şekilde mücadele edeceğiz.

Gülcan'ın notu: Yukarıda madde madde sayılan vaatlerden süzülenler, CHP'nin anladığım kadarıyla genel siyasi ve toplumsal duruş ve Kürt sorunu hakkındaki vaatleridir. Bu arada internet ve sosyal medya kullanımı ve bilgi edinme gibi başlıklarda da verilen kimi vaatler vardır ve hiçbir şekilde erişilebilirlik kriterleri gözetilmemiştir.

Bir aşağıdaki bölümde de GÜÇLÜ SOSYAL DEVLET İLE İSTİKRARLI, KAPSAYICI VE İSTİHDAM SAĞLAYAN BÜYÜME MODELİ alt başlığında her hangi bir düzenleme dikkatimi çekmedi.

ÜRETEN, İŞ İMKÂNI SAĞLAYAN, REKABETÇİ EKONOMİ VE HERKESİ KAPSAYAN BÜYÜME

Devlet yurttaşlar için vardır. CHP, her yurttaşın mutlu, huzurlu ve rahat yaşayacağı bir Türkiye hedeflemektedir. Ülkemiz, çalışmak isteyen herkesin iş bulduğu, her yurttaşın gelişmiş ülkelerdeki yaşam standartlarını yakalayacak düzeyde gelir elde ettiği, istisna gözetilmeksizin herkesin temel ihtiyaçlarının sosyal devletin güvencesi altında olduğu bir ekonomik düzene ihtiyaç duymaktadır.

CHP, herkesin güvenle yatırım yapabileceği, emeğinin karşılığını alabileceği, her yurttaşın yüksek becerilere sahip olabileceği, bilgi ve teknolojiye erişebileceği bir Türkiye inşa etme kararlılığındaır.

KALKINMA HAMLESİNİN TEMEL İLKELERİ başlığı altında:

İNSAN ODAKLI KALKINMA alt başlığında:

İşsizlikle etkin şekilde mücadele edecek, tüm yurttaşlarımıza iş olanağı yaratacağız.

Nitelikli iş gücünü yaratacak ve nitelikli işlerle buluşturacağız.

Gençler ve kadınlar başta olmak üzere tüm yurttaşlarımızın, ekonomik hayata ve üretime katılmasına fırsat sağlayacağız.

EĞİTİM VE EKONOMİ ARASINDAKİ BAĞIN GÜÇLENDİRİLMESİ alt başlığında:

Bilgi ekonomisine geçmek için eğitimde eşit fırsatların ve koşulların yaratılmasını sağlayacağız.

İş gücümüzün yeni teknolojilere uyum sağlamasına dönük olarak, tüm çalışanları mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme olanaklarına kavuşturacağız.

Bilim, teknoloji ve eğitim alanlarında uzaktan eğitim olanaklarını kullanarak yurt içi ve yurt dışındaki uzmanların deneyimlerinden yararlanacağız.

TOPLUMCU GİRİŞİMCİLİK alt başlığında:

Toplumcu girişimcilik projelerinde istihdam edileceklerin, yüksek yoksunluk ve düşük beceri sahibi gruplardan seçilmesine ve istihdama yönelik temel becerilerini yaparken geliştirilmesi öncelik vereceğiz.

REFAHIN TABANA YAYILMASINI SAĞLAYAN POLİTİKALAR başlığı altında:

İSTİHDAMA DÖNÜK ETKİN POLİTİKALAR alt başlığında:

Kamu hizmetlerinde kadın, genç ve engelli yurttaşlarımızın istihdam edilme olanaklarını artıracaktır.

DAYANIŞMA VE SOSYAL ADALET

Demokrasinin temeli özgür insandır. Siyasi özgürlükleri teminat altına almak, bireyin özgürleşmesi için gereklidir; fakat yeterli değildir. Özgür olmak için yurttaşlar ekonomik bakımdan bağımsız olmalı, gelirden adil pay almalı, toplumsal yaşamın hiçbir alanında ayrımcılıkla karşılaşmamalıdır. Yurttaşların siyasi ve ekonomik özgürlüğünü sağlamak sosyal devletin görevidir.

CHP sosyal devleti güçlendirerek sosyal adaleti sağlama hedefine öncelik vererek ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu stratejiler; “kapsayıcı büyüme”, “bütüncül sosyal politika” ve “ön bölüşümdür.”

KAPSAYICI BÜYÜME

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan İnsani Gelişme Göstergesi, gelişmişliği kadınların statüsü, sağlık, eğitim, yoksulluk, istihdam, yurttaş güvenliği gibi ölçütleri dikkate alarak değerlendirmektedir. 2014 yılında BM tarafından yayımlanan bu göstergede, Türkiye dünya

ülkeleri sıralamasında 69. sırada yer almaktadır. AKP iktidarı döneminde Türkiye, sosyal bakımdan dünyanın az gelişmiş ülkeleri arasında kalmaya mahkûm edilmiştir.

Çözüm, CHP'nin önerdiği "kapsayıcı kalkınma" stratejisidir. Kapsayıcı kalkınma dışlayıcı değil içericidir. Çünkü kapsayıcı kalkınma, ekonomik büyümenin, bireylerin yaşam kalitelerini iyileştirecek sağlık, iş, eğitim, temiz çevre ve sosyal destek politikalarıyla birlikte yürütülmesini öngörmektedir. Kapsayıcı kalkınmayı gözeten ekonomi politikaları; kadınlar, gençler, engelliler, yaşlılar ve emekliler başta üzere tüm dezavantajlı kesimler dikkate alınarak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Kapsayıcı kalkınma stratejisi, ekonomik büyümenin getirilerinin, Türkiye'nin her yerine ve her toplum kesimine ulaşmasını sağlayacak eşitlikçi bir anlayışla dağıtılmasını öngörmektedir.

Yeni ve artırılmış sosyal yatırımlar aracılığıyla sağlıklı, güvenceli ve çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış, yaşam boyu öğrenme olanaklarından yararlanan yurttaşların yetişmesini öngörmektedir. Düşük vasıflı iş gücünün vasıflı iş gücüne, düşük katma değerli üretimin yüksek katma değerli üretime dönüştürülmesini öngörmektedir. CHP "Sosyal Avrupa'nın" temelini oluşturan "kapsayıcı büyümenin" Türkiye'deki mimarı ve uygulayıcısı olacaktır. CHP ülkemizin ekonomik gelişmişliğini insani gelişmişliğe yansıtmakta ve BM İnsani Gelişmişlik Sıralamasında Türkiye'yi ilk 20 ülke arasına taşımakta kararlıdır.

BÜTÜNCÜL SOSYAL POLİTİKA

Toplumuzda var olan eşitsizlikler çok yönlü ve çok boyutludur. Gelir ve servet dağılımındaki adaletsizlikler, eşitsizliğin ve yoksulluğun başlıca kaynağıdır. Toplumsal cinsiyet, yaşanan yer, etnisite, din ve mezhep temelli farklılıklar da eşitsizliklerin ve yoksulluğun kuşaktan kuşağa taşınmasında önemli rol oynamaktadır. Çoğu durumda bu etkenler bir arada bulunmakta, aynı kişileri ve aynı toplum kesimlerini aynı anda etkilemektedir. Örneğin ülkemizin geri kalmış bir yöresinde yaşayan yoksullar, dar geliri olmanın dışında, kırsal ortamın, ataerki değerlerin ve etnik kökene dayalı dışlanmanın getirdiği engellerin tümü ile karşı karşıya kalabilmektedir. İşte bu nedenle eşitsizlikle ve yoksullukla mücadele bütüncül bir sosyal politika anlayışını gerektirmektedir.

Sosyal politikalar, yoksulluğun ve eşitsizliğin tüm boyutlarını dikkate alarak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Bu amaçla kadınlar evde ve toplumda güçlendirilmelidir. Yoksul çocukların

okul masrafları, üniversiteye hazırlık aşamasını ve üniversite eğitimini kapsayacak biçimde devlet tarafından karşılanmalıdır. Aynı hanede bulunan engellilerin, kronik hastalığı olanların ve geliri olmayan yaşlıların durumlarını ayrı ayrı gözeten sosyal destek programları geliştirilmelidir. Sosyal yardımlardan, Türkiye'nin ekonomik bakımdan geri kalmış bölgelerinde yaşayanlar öncelikli olarak yararlandırılmalıdır.

CHP Aile Sigortası Programı, yoksulluğu tüm yönleri ile ele alan ve ortadan kaldırmayı hedefleyen bütüncül bir sosyal politika projesidir.

CHP AİLE SİGORTASI PROGRAMI

CHP'nin güçlü sosyal devlet projesinin merkezinde "Aile Sigortası" bulunmaktadır. Aile Sigortası'nın temel hedefi, ülkemizde çağdaş bir sosyal güvenlik sistemi ve sosyal koruma ağı geliştirmektir. Hiçbir ayırım gözetmeksizin, tüm yurttaşlarımızı her türlü dışlanmışlıktan kurtarmaktır. CHP Aile Sigortası Programı ile yurttaşlarımızın kimseye muhtaç olmadan, bağımsız, özgür ve eşit bireyler olarak yaşamaları sağlanacak; bireyler, aileler ve kadınların aile içindeki konumları güçlenecektir.

CHP Aile Sigortası Programı, Türkiye'de güçlü sosyal devletin temelini oluşturacaktır.

AB normlarına göre, geliri ulusal ortanca gelirin % 60'ının altında olanlar yoksul sayılmaktadır. Türkiye'de bu tanım kapsamında 3 milyon 750 bin yoksul hane ve bu hanelerde yaşayan 16 milyon 700 bin kişi bulunmaktadır. CHP Aile Sigortası Programı, geliri yoksulluk sınırının altında olan her yurttaşa aylık olarak, düzenli ve yeterli mali destek sağlayacak ve yurttaşların gelirini bu sınırın üstüne çıkaracaktır. Bu destek bir "yurttaşlık hakkı" olacaktır.

CHP Aile Sigortası Programı ile, hâlâ yapılmakta olan sosyal yardımlar, iki katına çıkartılarak AB ülkeleri ortalaması olan, GSYH'nin %2,5'i düzeyine yükseltilecektir. CHP Aile Sigortası Programı kapsamında, bebek beslenme desteği, kreş desteği, genel sağlık sigortası prim desteği, engelli desteği, yaşlı desteği, askerlik desteği, gebelik desteği, evde bakım hizmeti desteği vb. destekler sağlanacaktır. Nakit ödemeler kadınların banka hesabına yapılacaktır. Aile Sigortası, her çocuğa okul öncesinden başlayarak ücretsiz, nitelikli tam gün eğitime yönelik destekler sunacaktır. Her çocuk, 18 yaşına dek sağlık, beslenme, sosyal ve kültürel gelişim fırsatlarından gerektiği şekilde yararlanabilecektir. CHP Aile Sigortası Programı, AKP iktidarının sosyal yardım politikalarının tersine, istihdamı ve kadınların çalışmasını

teşvik edecektir. Aile Sigortası, hanedeki işsizlerin İŞKUR vasıtasıyla iş araması ve meslek kursuna gitmesi koşuluna bağlanacaktır.

CHP Aile Sigortası, AKP iktidarında zayıflatılan bireysel özerkliğin, ailenin ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesini hedeflemektedir. Ailelerin ve bireylerin kendi ayakları üzerinde durabilmesini, geleceğe güvenle bakabilmesini hedeflemektedir. CHP Aile Sigortası Programı ile tüm yurttaşlarımız, mutlu ve demokratik bir toplumun temel taşları haline gelecektir.

SONUÇ

İnsanca yaşam, ancak toplumsal refahın, mutluluğun ve gelirin hakça bölüşüldüğü, tüm yurttaşların eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşit şekilde yararlanabildiği bir düzen içinde mümkün olabilir. CHP'nin hedefi, yurttaşlarımızın gelecek kaygısı duymadan, hakça, onurlu ve insanca yaşayacağı bir düzeni kurmaktır.

CHP iktidarında hiçbir yurttaş evsiz kalmayacak, yatağa aç girmeyecek ve çocuklar çalışmak zorunda kalmayacaktır. CHP iktidarında hiçbir yurttaş yoksul olduğu için tehlikeli çalışma koşullarını ve asgari ücret altındaki ücretleri kabul etmek zorunda kalmayacaktır. CHP iktidarında kadınlar toplumda güçlenecek ve iş gücüne daha fazla katılacaktır. Gençlerin iş bulmaları sağlanacak, kendi hayatlarını kurabilmelerine yardımcı olunacaktır. CHP'nin güçlendireceği sosyal devlet, ülkemizde hakkaniyeti, kalkınmayı ve refahı sağlayacaktır. CHP, yurttaşlarımızı kişilere ve siyasete bağımlı kılan bu düzene son verecektir.

Yurttaşlarımızın güvence içinde yaşayacakları ve geleceğe güvenle bakabilecekleri bir düzen kurulacaktır. Yurttaşlarımız bağımlılıktan kurtulacak, özgür ve mutlu olacaktır.

Listelenen vaatlerde

Aile Sigortası başlığı altında bir madde:

Çocuklar, kadınlar, yaşlılar, kronik hastalar ve engellileri güçlendireceğiz.

YOKSULLUKLA MÜCADELE başlığı altında:

Sosyal destekleri iki katına çıkaracak, yardım türlerini artıracacağız.

HAK TEMELLİ SOSYAL DESTEK başlığında:

İstihdam edeceğimiz Aile Sigortası Uzmanları ile en kısa zamanda bir yoksulluk envanteri hazırlayacak ve sosyal destekleri gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştıracağız.

Desteklerin sağlanmasında yaygınlaşmış olan gelişigüzel ve kayırmacı uygulamaları, yüksek ve usulsüz harcamalar dâhil olmak üzere tüm yolsuzlukları önleyeceğiz.

Yurttaşlarımıza seçme özgürlüğü sağlamak için nakit destek sunacak, yurttaşlarımızı aynı yardıma bağımlı olmaktan kurtaracağız.

Kurumsal karmaşayı ortadan kaldırıp kaynaklarımızı etkin, ekonomik ve verimli kullanacağız.

SAĞLIĞA ERİŞİM HAKKI başlığında:

Aile Sigortası kapsamındaki tüm yurttaşlarımızın GSS primlerini Hazine'den karşılayacağız.

Aile Sigortası kapsamında, kronik hastalığı bulunan yurttaşlarımıza engelli desteği düzeyinde destek sağlayacağız.

AYRIMCILIKLA MÜCADELE başlığında:

Ücretlerin belirlenmesinde cinsiyetçi ve kimlikçi yaklaşımlarla ve tüm diğer ayrımcılıklarla mücadele edeceğiz.

Kadın istihdamını teşvik edeceğiz. Kadınların bakım yükümlülüğünü azaltacağız.

Engelli istihdamı ve engellilerin çalışma yaşamına uyum sağlayabilmeleri için etkin politikalar geliştireceğiz.

Çocuk işçiliğini her durumda önleyeceğiz. Çocukları eğitim politikaları ve Aile Sigortası Programıyla koruma altına alacağız.

KADINLARIN BAKIM YÜKÜNÜ AZALTACAĞIZ başlığında:

Kadınlara yüklenen çocuk, hasta, yaşlı ve engelli bakım sorumluluklarını azaltacağız.

Gündüz bakım hizmetlerini ve evde bakım hizmetlerini kurumsal, ücretsiz ve yüksek nitelikli olarak sunacağız.

Bakım hizmeti veren kadınları sosyal güvenlik kapsamına alacağız.

Kadınların iş gücünden kopmasını engellemek için ebeveyn iznini yaygınlaştıracamız.

GENÇLİĞİNİ YAŞAYAN GENÇLER başlığında:

GÖRÜLMİYEN GENÇLER alt başlığı altında:

Gençlik politikalarının oluşturulmasında, eğitim hayatından kopmuş, çalışmak zorunda kalan, işsiz, engelli gençler gibi dezavantajlı tüm gençleri göz önünde bulunduracağız.

HER ALANDA VAR OLAN ENGELLİLER BAŞLIĞI ALTINDA:

MUHTAÇ AYLIĞI DEĞİL, “YAŞAM AYLIĞI” ALT BAŞLIĞINDA:

Aile Sigortası kapsamındaki engellilere, % 40 engellilik düzeyi için 400 TL, % 60 engellilik düzeyi için 600 TL yaşam aylığı bağlayacağız.

Bakıma muhtaç tüm engellilere bakım hizmeti vereceğiz.

Evde bakım aylığı alan yurttaşlarımızı sosyal koruma kapsamına alacağız.

Kısa ve uzun süreli kurumsal bakım hizmetlerini yaygınlaştıracamız.

Özel beslenme ihtiyacı olan engellilerin beslenme ihtiyaçlarını ücretsiz karşılayacağız.

ENGELLİLER İÇİN ÜCRETSİZ SAĞLIK HİZMETLERİ ALT BAŞLIĞINDA:

Engellilerin tıbbi malzeme ve ihtiyaçlarını ücretsiz karşılayacağız.

Engellilerin kamu kurumlarına yapacakları her başvuru için ayrı ayrı rapor alma çilesini bitireceğiz.

Herhangi bir ölçüde bakılmaksızın tüm engelli yurttaşlarımızı sosyal güvenlik kapsamına alacağız.

Engellilerin rehabilitasyonunu, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlerle ilgili tüm yasalara ve engellilere özel yasalara dâhil edeceğiz.

Zihinsel engellilerin erken tanı, tedavi ve eğitimi için özel projeler geliştirecek ve uygulayacağız.

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT BAŐLİĐİNDA:

Tüm engellilere koŐullarına uygun, çok yönlü eğitimi eşit, nitelikli ve ücretsiz sağlayacağız.

Engellilerin kaynaŐtırıcı bir ortamda eğitim alabilmeleri için öncelikle eğitim kurumlarının fiziksel koşullarını engellilere uygun hale getireceğiz.

Engellilerin diğer yurttaŐlarımızla birlikte eğitim alabilmesine öncelik verecek, bunun mümkün olmadığı durumlar içinse engelli okullarını destekleyecek ve bu okulların sayılarını arttıracaağız.

Zihinsel engelli ve otizmlili bireylerin yaşam boyu öğrenme ihtiyaçlarını gözeterek, örgün eğitimden dıŐlanmalarını engelleyeceğiz.

ÇALIŞMAK İSTEYEN ENGELLİLERE İŞ OLANAĞI ALT BAŐLİĐİNDA:

Kamuda ve özel sektörde engelliler için ayrılan boş kadroları doldurarak 50 bin engellinin istihdam edilmesini sağlayacağız.

Engelli kadrolarını ve kotalarını arttıracaağız.

Engellilere yönelik etkin meslek edindirme programları geliştirecek, çalışma yaşamına uyum için rehberlik hizmeti vereceğiz.

Engellilerin bilgi kaynaklarına tüm yurttaŐlarla eşit koŐullarda erişebilmesini sağlayacağız.

İŐverenlerin engelli istihdam etmeyi tercih etmesi için özel teŐvikler geliştireceğiz.

ENGELLİ DOSTU İŞ YERİ ALT BAŐLİĐİNDA:

Tüm iş yerlerinin fiziksel koŐullarının engellilere uyumlu hale getirilmesi için destek sağlayacağız.

Korumalı İŞ Yerleri Yasası çıkararak engelli yurttaşlarımızın çalışma hakkını güvence altına alacağız.

Engellilerin eşit işe eşit ücret almasını güvence altına alacağız.

TOPLUMUN HER ALANINDA ERİŞİLEBİLİRLİK ALT BAŐLİĐİNDA:

Engellilerin tüm kamu hizmetlerine ve toplumsal yaşamın her alanına eşit şekilde erişebilmeleri için “erişilebilirlik standartları” geliştireceğiz.

Tüm altyapı hizmetlerini engellilere uygun şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

Engellilerin ulaşım hakkının güvence altına alınması için “politika takip sistemi” oluşturacağız.

Engellilere uygun yolcu taşıma hizmetlerini teşviklerle destekleyeceğiz.

Engelli rehberlik merkezleri ile engellilerin kültürel ve sosyal olanaklarını artıracacağız.

Engelli spor kulüplerini malzeme ve tesisler açısından destekleyeceğiz.

YURTTAŞ İÇİN NİTELİKLİ KAMU HİZMETİ ANA BAŞLIĞI ALTINDA:

Eğitim alt başlığı altında:

OKULLARIN FİZİKSEL ALTYAPISINI GELİŞTİRECEĞİZ BÖLÜMÜNDE İSE:

Tüm öğrenme ortamlarının fiziksel özelliklerini ve niteliklerini öğrenciye uygun ve öğrenme süreçlerini etkili hale getirecek şekilde düzenleyeceğiz.

Tüm okullarda engelli öğrenciler için gerekli altyapı düzenlemelerini gerçekleştireceğiz.

TOPLUM LİDERİ ÖĞRETMENLER alt başlığında:

Öğretmen yetiştirme bölümünde ise:

Öğretmen yetiştirmeye katkıda bulunan tüm yüksekokul ve fakülteleri fiziki, mali ve akademik bakımdan en ileri olanaklarla donatacağız.

Formasyon eğitiminde özel ihtiyaçlara sahip öğrencilerin eğitimini de gözetecek bir pedagojik donanımı tüm öğretmenlere kazandıracacağız.

ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ

Not: Bu da bir başlık altında alınmıştı ve ben bu da bir çeşit farklılık daha doğrusu engellilik gibi düşündüğümden olduğu gibi aldım.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin seçilmesine ve eğitimine yönelik gereken düzenlemeleri özenle hayata geçireceğiz.

MEB, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Üniversiteler Arası Kurul ve TÜBİTAK'tan oluşan bir üst kurul yoluyla üstün zekâlılar ve yeteneklilerin eğitimi ile ilgili mevzuatı oluşturacağız.

HER YURTTAŞ İÇİN KALİTELİ VE ÜCRETSİZ SAĞLIK HİZMETLERİ başlığı altında:

ENGELLİLERİN SAĞLIĞI alt başlığında:

Bütün hastanelerde engelli karşılama birimi oluşturacak, işitme engelliler için tercüman bulunduracağız.

Engellilerin, hastanelere servis araçları ile randevulu olarak gelmesini sağlayacağız.

Engelliler için evde fizik tedavi olanağı sunacağız.

Engelli raporu alınması ve yenilenmesi sürecini kolaylaştıracacağız.

Engelli yurttaşlarımızın sağlık hizmetlerinden ihtiyaç duydukları yer ve ölçüde ücretsiz olarak yararlanabilmelerini temin edeceğiz.

Not: SAĞLIK ALTYAPISI alt başlığı altında; Yeni ve modern devlet hastanelerinin inşasının planlı bir şekilde devlet tarafından yaptırılmasını sağlayacağız.

Her bölgeye, nüfus yoğunluğuna ve ihtiyaca göre tam donanımlı uzmanlaşmış sağlık merkezleri ve branş hastaneleri kuracağız.

Yalnızca kâr-zarar durumuna ve nüfusa bakarak hastane kapatılması uygulamasına son vereceğiz.

Ulaşım sorunu yaşanan bölgelerdeki yurttaşlarımızın hastaneye erişiminin önündeki bütün engelleri kaldıracacağız.

Hekimlerin ve sağlık personelinin dağılımındaki bölgelerarası eşitsizlikleri gidereceğiz.

gibi düzenlemeler tek tek sıralanmış ama erişilebilirlik kriterlerine önem verileceği belirtilmemiş. Bu noktaya eğitim alt başlığında dikkat etmedim ama olsaydı ilk incelemem de dikkatimi çekerdi. İlkinde de ikincisinde de kulağımı ve dikkatimi celbedenler bunlardan ibaret. Gerçi kentler, kentleşme gibi başlıklar altında başka düzenlemelerde belki vurgulamışlardır ama şimdilik maalesef göz önüne alınmış görünmüyor.

Spor ana başlığı altındaki alt başlık olan:

SPOR OLANAKLARINA ERİŞİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ altında:

Yeterli sayıda spor tesisini engelliler tarafından da kullanılabilir hâle getireceğiz.

Gülcan'ın notu: Yeteri kadarıyla yetininiz. Aza kanaat etmeyen çoğu bulamaz unutmayınız.

DOĞA VE KENT HAKKI ana başlığında:

Not: Bu bölümde kentlerin durumları vs hakkında Ankara, İzmir ve İstanbul'u ayrı ayrı başlıklarla başklandırıp bu iller için düşünülen projeleri sıralamak dahil pek çok düzenleme yer aldığı halde, yine engelli, avantaj, sosyal yardım ve sosyal hizmet ile erişim sözcükleri ile yaptığım aramalarda bizimle ilgili bir sonuca ulaşamadım. Sadece

TOKİ alt başlığında:

TOKİ eliyle, başta engelli yurttaşlarımız olmak üzere, toplumda desteğe ihtiyacı olan tüm kesimlere sağlıklı yaşayabilecekleri konutlar inşa edeceğiz.

BİLGİ TOPLUMUNA DOĞRU başlığı altında:

Not: Bu alanda da tüm dokümanı okumadım sayılır ama engelli, sosyal yardım, sosyal hizmet, avantaj ve erişilebilir ya da erişim sözcükleri ile arama yaptığımda bulduğum aşağıdakilerden ibarettir.

Bilgi toplumu demek eşitlik ve sosyal adalet demektir. Bilgi toplumunda insana daha çok yatırım yapıldığı gibi emeğe de daha çok değer verilmektedir. Bilgiye erişimin artması ile başta eğitim, sağlık gibi kamu hizmetleri olmak üzere kültüre ve sanata, finansal hizmetlere erişim de kolaylaşmakta ve hızlanmaktadır. Bireyler daha yüksek bir yaşam kalitesine sahip

olmaktadır. CHP, başta eğitim olmak üzere bilgi toplumuna geçişin araçlarına erişimde, fırsat eşitliğini en kısa zamanda sağlayacaktır.

HDP

Gülcan'ın Notu: Aşağıdan da anlayacağınız üzere burada da başlıklı ve gerektiğinde alt başlıklı bölümleri elimden geldiğince belirttim ve aşağıda parti bildirgesinde sayılan maddeleri kopyaladım. Bu arada aralardaki madde işaretlerini ise özellikle silmedim. Aşağıdaki "radikal demokrasi" ye yönelik açıklamaları da anlaşılabilirlik açısından olduğu gibi aldım.

Radikal demokrasi, kadınların erkek egemenliğine ve şiddetine karşı mücadelede desteklerinin çoğaltılmasıdır. Gençlerin bugün ve gelecek korkusundan kurtulmasıdır.

Doğanın bir hammadde değil yaşamın kendisi olduğunun ortak kabulüdür. Parasız eğitim ve sağlıktır; nitelikli, kamusal, laik, bilimsel, anadilinde eğitimidir.

İnsan onuruna yaraşır ulaşım ve barınma hakkıdır. Engellilerin toplumsal yaşama katılımının önündeki engellerin kaldırılmasıdır.

ÖZGÜRLÜK VE EŞİTLİK İÇİN KADINLAR KAZANACAK başlığı altında:

Engelli kadınlara engelsiz özgür yaşamı birlikte kuracağız.

ÖZYÖNETİM ya da YERİNDEN YÖNETİM genel başlığı altında yönetime katılma özellikleri arasında bir madde:

HDP Engellilerin kent yaşamına katılmasının önündeki zorlukları ortadan kaldıracak.

Demokratik anayasa başlığı altında:

HDP, Demokratik Cumhuriyet'e geçişi sağlamak için farklılıkları eşit yurttaşlık temelinde tanıyan VE güvenceye alan demokratik bir anayasanın yapılmasına öncelik verecek.

Yeni anayasada barış hakkı, hakikat hakkı, sendika kurma hakkı, grev ve toplu sözleşme hakkı, sosyal güvenlik hakkı, temel gelir hakkı, konut hakkı, engelli

hakkı, temiz suya ve yeterli gıdaya erişim hakkı, vicdani red hakkı, kültürel kimlik hakkı, anadilini kullanma hakkı, eğitim ve öğrenim hakkı, bilgi edinme hakkı, adil yargılanma hakkı, çocuk hakları, yaşlı hakları, hayvan hakları ile düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü, din ve vicdan özgürlüğünü, basın özgürlüğünü garanti altına alan hükümler yer alacak.

Siyasi partiler başlığı altında

Cinsiyet kotası ile yönetimde temsil kademelerinde eşitlik sağlanıncaya kadar pozitif ayrımcılık yapılacak.

İnadına eşitlik inadına sosyal adalet genel başlığında,

HDP İLE GÜVENCELİ YAŞAMA başlığı altında:

Güvenceli yaşam ekonomisi alt başlığında.

18 yaşına kadar çocuk ve gençlere, engellilere ve emeklilere toplu taşıma ücretsiz olacak. Kamusal toplu taşıma, ülke genelinde kâr amacı gütmeyecek şekilde yaygın bir hizmet olarak sunulacak.

Yoksulluk yalnızca gelir yetersizliği değil eğitime, sağlığa, diğer yaşam haklarına da erişememektir. Bir başlık mı emin değilim ama bir madde de bunun altında var.

Sosyal güvenlik sigortası olmayan yurttaş kalmayacak. İşsiz, yaşlı, engelli, eşinden ayrılmış/eşini kaybetmiş, yetim, öksüz, iş kazası geçirmiş, bakıma ve korunmaya muhtaç her yurttaş sosyal güvenlik sistemi içinde tanımlanacak ve gerekli sosyal destek, yardım ve koruyucu hizmetler sunulacak.

Tüm yurttaşların eşit, parasız ve nitelikli sağlık hizmetlerinden yararlanması sağlanacak.

İNADINA EMEKTEN YANA İNADINA HDP GÜVENLİ İŞ, GÜVENCELİ GELECEK, İNSANCA YAŞAM genel başlığında:

KADIN EMEĞİ alt başlığında:

Kadını güçlendirmenin birinci ayağı olarak; tüm mahallelerde anadilinde, ücretsiz, erişilebilir, her çocuk için 7/24 hizmet verecek kreşler, yaşlı bakım kurumları, engelli iyileştirme merkezleri sosyal devlet anlayışıyla hayata geçirilecek. Ayrıca kadın ve erkek arasında eşitlikçi görev paylaşımının sağlanması için, devredilemez ebeveyn izni gibi gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılacak.

İNADINA SOSYAL HAKLAR İNADINA BARIŞ genel başlığında:

SOSYAL YARDIM DEĞİL SOSYAL HAK sınıflandırmasıyla:

Sosyal yardımların herkes için destek haline getirilmesi ve lütuf gibi sunulmasının kaldırılması, bu desteklere ulaşmanın zorlaştırılmasının engellenmesi gibi maddeler sonunda aşağıdaki maddeler sıralanmıştır.

ENGELLİLER VE BAKIMA İHTİYAÇ DUYANLAR DESTEKLENECEK

Engelleri Kaldırma Bakanlığı kurularak, engelli yurttaşlarımızın toplumsal yaşama katılımı önündeki her türlü engel kaldırılacak. Bu bakanlık, engelli örgütlerinden oluşacak bir konseyin önerileri doğrultusunda çalışacak.

Yaşlı ve engelli yurttaşlarımıza bakım aylığı bağlanması için gelir şartı aranmayacak ve evde bakım ücretleri artırılabilecek. Sadece akrabaların bakıcı olması şartı ortadan kaldırılacak.

Bakıcıların, tüm primleri devlet tarafından karşılanacak şekilde sigortalı olmaları sağlanacak.

Bakıma ihtiyaç duyan, ama kendi başına bağımsız yaşamak isteyen engelli bireyler için her ilçede bakım evleri kurulacak.

Tüm toplu taşıma araçları engellilerin kullanımına uygun hale getirilecek ve engelliler için ücretsiz yapılacak.

Bakıma ihtiyaç duyan kişilerin evlerine ayda iki defa temizlik hizmeti götürülecek.

Bakıma ihtiyaç duyan kişilerin sağlık ihtiyaçlarının düzenli olarak yaşadıkları mekânda karşılanması sağlanacak.

Kamuya ait kreş ve anaokullarının tümünde engelli çocukların da bulunması sağlanacak.

Tüm işyerleri ve sosyal alanların engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Belediyelerde engellileri istihdam eden, engellilere hizmet veren birimlerde tüm çalışanların engellilerden oluşması sağlanacaktır.

Bütün engelli yurttaşlar sosyal güvenceye kavuşturulacaktır ve engellilerin tüm medikal ihtiyaçları bedelsiz olarak karşılanacaktır.

İşyerlerinde engelli kontenjanları artırılacaktır ve hızla doldurulacaktır.

Engelli aracı (elektrikli tekerlekli sandalye) kullanmak zorunda olan yurttaşların kent içi ulaşımını rahat ve özgürce yapabilmeleri için engelli araç şarj istasyonları kurulacaktır.

Eğitim başlığı altında:

Dezavantajlı ve ezilen cinsiyet gruplarının, sosyal sınıfların, halkların ve engellilerin üniversite eğitiminden eşit olarak yararlanabilmeleri için pozitif ayrımcılık ve kota politikası uygulanacaktır.

AKP

Gülcan'ın Notu: AKP seçim bildirgesinde ana başlıklar ve kimi alt başlıklar şeklinde bir sınıflandırmaya gitmiş. Tüm başlıkların altında da bugüne kadar 13 yılda neler yapıldığından Neler Yaptık adı altında söz etmiş ve sonrasında Neler Yapacağız başlığı altında projelerinden bahsetmiş. Ben de böyle bir sıralama ile bulabildiklerimi kopyaladım. Çoğu yerde ana başlık ve ara başlıkları numaralarıyla birlikte aldım. Engelliler konusunda herhangi bir düzenleme içermeyen başlıkları ise hiç sıralamadım. Zaten tüm partiler için düzenleme olmayan bölümlere hiç değinmedim.

1. DEMOKRATİKLEŞME VE YENİ ANAYASAL SİSTEM ana başlığında;

1.4. Adalet Sisteminde Dönüşüm alt başlığında neler yapacağız bölümünde bir madde olarak:

Adalet sisteminde kadınlar, çocuklar ve engellilere yönelik kolaylaştırıcı uygulamaları hayata geçireceğiz.

1.5- Güvenlik alt başlığında neler yapacağız bölümünde bir madde olarak:

AK Parti olarak, güvenlik ve asayiş ortamını bozarak, vatandaşlarımızın anayasal hakkı olan özgürlüklerini yaşamaları açısından baskı ve tehdit oluşturabilecek

bütün yapıların üzerine kararlılıkla ve ödün vermeden gitmeye devam edeceğiz.

Uluslararası ve bölgesel teröre destek veren çevre ve odaklarla, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla mücadele edeceğiz. Coğrafyamızda

hangi nedene dayanırsa dayansın ve kimden gelirse gelsin terörün karşısındaki ilkeli duruşumuzu sürdüreceğiz.

Bu duruş ve mücadelemizde hukukun üstünlüğünü temel alacak; güvenlik hizmetlerini şeffaflık, katılımcılık ve hesap verebilirliği artıracak mekanizmalarla

daha fazla destekleyecek, vatandaşlarımızın güvenlik birimlerine olan güvenini daha da pekiştireceğiz.

Bu bağlamda, toplumun bütün kesimlerini kucaklayan, özellikle kadın, çocuk, engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın güvenlik hizmetlerine erişimini kolaylaştıran

politikalarımızı uygulamaya devam edeceğiz.

1.6- Yönetişim alt başlığında:

Elektronik kamu hizmetlerini, kullanıcılara farklı platformlardan, birlikte işler ve bütünleşik bir yapıda sunulmasını ve vatandaşlarımızdan mükerrer bilgi

talep edilmemesini sağlayacağız.

Gülcan'ın notu: Yönetişim alt başlığında neler yapacağız bölümünde bulunan bu maddenin engellilere zırt birt dayatılan "engelli sağlık kurulu raporları" için de söz konusu olup olmadığını merak ettim doğrusu.

2. İNSANİ KALKINMA VE NİTELİKLİ TOPLUM ana başlığında:

2.1- Nitelikli eğitim alt başlığında neler yaptık bölümünde bir madde:

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin taşınmasına 2004-2005 eğitimöğretim yılında başladık ve 6 bin 900 öğrencinin taşınmasını sağladık. 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında ise bu kapsamda ücretsiz taşınan öğrenci sayısı 63 bini aşmıştır.

Neler yapacağız bölümünde ise:

Eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu ortamları ve imkânları kalite standartlarını da dikkate alarak geliştirmeye devam edeceğiz. Eğitim mekânlarını yenilikçiliği teşvik edecek, erişilebilir, fonksiyonel ve yerel mimariye uygun bir yapıda ve yeterli oyun, spor ve kültürel alanlara sahip fonksiyonel mekânlar olarak tasarlayacağız.

2.2- Sağlıklı Nesiller alt başlığında neler yaptık bölümünde:

2010 yılında başlattığımız evde sağlık bakımı hizmetleriyle yatağa bağımlı hastalarımızın evlerinde kaliteli, etkin, ulaşılabilir ve güvenli sağlık hizmeti almasını sağlıyoruz. Geldiğimiz noktada evde bakım hizmetlerini tüm yurda yaygınlaştırdık.

Neler yapacağız bölümünde ise,

Evde sağlık hizmetlerini, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve belediyeler ile entegre ederek evde öz bakım hizmetlerini geliştireceğiz.

2.3- Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus alt başlığında neler yaptık bölümünde:

Gülcan'ın Notu: Muhtemelen bu kısım engellileri de kapsar fikriyle aldım.

Sosyal desteklerimizde aileyi odağa alarak, bütüncül bir perspektifle yeni programlar geliştirdik. Bu kapsamda Aile Sosyal Destek Programını (ASDEP) başlattık.

Bu programla hizmetlerin tüm ihtiyaç grupları için ulaşılabilir olması, sosyal hizmete ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yaşadıkları ortamda kendilerine yeterli hale gelmesi, sosyal hizmet ve yardıma ihtiyaç duyan aileye yerinde, etkili ve yaygın bir hizmet verilmesini amaçladık. Kırıkkale ve Karabük illerinde pilot çalışmalar yaptık.

Neler Yapacağız bölümünde ise:

Sosyal yardım veya sosyal hizmete ihtiyacı olan bütün dezavantajlı vatandaşlarımıza ulaşacak olan Aile Sosyal Destek Programının (ASDEP) alt yapısını tamamlayacak,

bir bilişim altyapısı kuracak ve yeterli sayıda nitelikli personel istihdam ederek ASDEP'i aşamalı olarak hayata geçireceğiz.

2.4- Sosyal Koruma ve Yoksullukla Mücadele ALT BAŞLIĞINDA NELER YAPTIK BÖLÜMÜNDE:

Sosyal yardım harcamalarının GSYH'ya oranını yaklaşık 2,5 katına çıkardık. Sosyal yardım harcamaları için 2002 yılında 825 Milyon TL kaynak aktarılmışken, bu miktar 2015 yılında 33 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Bu kapsamda 2015 yılında engelli vatandaşlarımızın hayat kalitesini artırmak için uygulamaya koyduğumuz engelli evde bakımı için 4,5 milyar TL, geliri asgari ücretin üçte birinden az olan 65 yaş üstü yaşlılarımıza, bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşlarımıza ve engelli vatandaşlarımızın yakınlarına bağladığımız aylıklar için 3,9 milyar TL, hayata geçirdiğimiz koruyucu aile modeli için 52 milyon TL, koruma altına alınacak çocuklarımızın aileleri ile bir arada yaşamasına fırsat sağlamak amacıyla sunduğumuz ekonomik yardım ve diğer sosyal hizmet uygulamaları için 457 milyon TL kaynak ayırdık.

Sosyal yardım programlarını çeşitlendirdik; engelli ve yaşlılar, eşi vefat etmiş kadınlar, muhtaç asker ailelerine yönelik düzenli sosyal yardım programları uygulamaya başladık.

Engellilere ödenen aylıkları, engel durumuna göre, yüzde 200 ile yüzde 300 oranlarında artırdık ve 18 yaşın altındaki engellilerin de yararlanmasını sağladık.

İhtiyaç sahibi, bakıma muhtaç engelliler için evde bakım aylığı uygulamasını başlattık ve ayrıca özel bakım merkezlerinden yararlanan engelliler için aylık iki net asgari ücret tutarında ödeme yapmaya başladık.

Engellilerin toplumsal hayata katılımı önündeki engelleri kaldırmak üzere; kamuya açık alanlar ile binalar ve toplu taşıma hizmetlerinin erişilebilir hale getirilmesine yönelik düzenlemeler yaptık.

Engellilerin Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesini 2007 yılında imzaladık. 2009 yılında TBMM'de onaylanarak yürürlüğe girdi.

İlk defa devlet memuru olarak atanacak engelliler için ayrı ve merkezi bir sınav yapılması uygulamasını getirdik.

2002 yılı itibarıyla engelli kontenjanında memur olarak çalışan engelli sayısı 5.777 iken bu rakam 2015 yılı Mayıs ayı itibarıyla 37.031'e ulaşmıştır.

2007 yılında evde bakım hizmetinden yararlanan engelli sayısı 30.368 iken, 2014 yılı Eylül ayı itibarıyla 466.427 engelliye evde bakım hizmeti vermekteyiz.

Vazife ve harp malullüğü kapsamındaki TSK mensubu ve güvenlik görevlilerinden hayatını kaybedenlerin yakınlarına iki, malul olanlara bir istihdam hakkı sağladık.

Vazife malullüğü kapsamında bulunan diğer kamu görevlilerinden hayatını kaybedenlerin yakınlarına ve malul olanlara bir istihdam hakkı sağladık.

Terör mağduru sivil vatandaşlardan terör eylemleri nedeniyle hayatını kaybeden veya engelli hale gelenlere bir istihdam hakkı getirdik. Çok sayıda insanımıza istihdam imkânı sağladık.

NELER YAPACAĞIZ Bölümünde ise:

Sosyal yardım alanında hak temelli bir anlayış içinde etkinliğin artırılmasına yönelik olarak Sosyal Yardım Kanunu çıkaracağız.

Sosyal yardım istihdam bağının kurulması hususunda sosyal yardım yararlanıcılarının istihdama katılımı konusunda geliştirdiğimiz mekanizmaları güçlendireceğiz.

Ayrıca İŞKUR'un bu alandaki kurumsal kapasitesini artıracacağız.

Kurum bakım hizmetlerinde standartları geliştirerek, denetim sistemimizi etkinleştireceğiz.

Sosyal yardımlarda aile büyüklüğünü esas alacak, ailenin bütünlüğünü koruyan bir modeli hayata geçireceğiz. Sosyal destek ve hizmetlerin hak temelli olarak bütünlük bir şekilde sunulduğu bir sosyal destek sistemi kuracağız.

Sosyal Hizmet Merkezlerinde yürütülen hizmetlerimizin çeşitliliği ve etkinliğini artıracacağız.

Erişilebilirlik konusunda uygulamayı güçlendirerek, toplumda farkındalık yaratmaya yönelik kampanyalar düzenleyeceğiz.

Evde bakım hizmetlerinin sosyal hizmeti de kapsayacak şekilde yeniden tasarlanmasını sağlayacağız.

Engelli genç ve çocukların kısa süreli gündüz ve yatılı bakımı için güvenli bir biçimde bırakılabilecekleri “Engelli Yaşam Merkezleri” kuracağız.

Engelli genç ve çocukların gün içerisinde sosyal faaliyet yapabilmelerine imkan verecek şekilde gençlik merkezlerinde ortam oluşturacağız.

2.6- Gençlik alt başlığında neler yaptık bölümünde:

STK’lar ve diğer kurum ve kuruluşların projeleri desteklenmektedir. Bugüne kadar 1.001 projede 478 bin gencimiz bu desteklerden yararlandı. Özel ilgi bekleyen gençlerimize yönelik başta Sosyal Destek Programı (SODES) olmak üzere çeşitli sosyal programları yürütmekteyiz.

Neler yapacağız bölümünde ise:

Engelli gençlerimizin yaşamlarını kolaylaştırmak, toplumla bütünleşmelerini sağlamak amacıyla gerekli fiziksel ve sosyal altyapıları güçlendirmeye devam edeceğiz. Toplumsal alan ve hizmetleri, engelli genç bireylerin katılımına olanak verecek şekilde düzenleyeceğiz.

2.7- Kültür ve Sanat alt başlığında neler yaptık bölümünde, Sinema ve tiyatronun yanı sıra kitap basım sayısından uluslararası desteklenen yayınevlerine, kütüphane yenileme çalışmalarından arkeolojik çalışmalara ve dünya mirası listesine giren kentlere, müze ve kültür merkezi artışlarından, Çanakkale Zaferi’nin 100. yıl etkinliklerine kadar pek çok alanda yapılmış işler sayılmış ama erişilebilirliğe dair tek bir kelime bile yok.

2.9- Çalışma Hayatı alt başlığında neler yaptık bölümünde:

Engelli istihdamına yönelik teşvikleri uygulamaya koyduk, 2014 yılında bu teşviklerin kapsamını genişlettik.

Neler yapacağız bölümünde ise:

Her düzeyde sosyal diyalogun gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla hazırlanan “Çalışma Hayatında Sosyal Diyalogun Geliştirilmesi Projesi” ile “Dezavantajlı

Kişilerin Sosyal Entegrasyonu ve İstihdam Edilebilirliklerinin Geliştirilmesi Operasyonu Projesi'ni uygulayacağız.

2.10- Sosyal Güvenlik alt başlığında neler yaptık bölümünde:

Bölgesel yatırımlarda prim teşviki ile 5 puan, Ar-Ge, özürlü ve genç-kadın teşviklerini uygulamaya başladık.

AK Parti İktidarları olarak sosyal güvenlik alanında geçtiğimiz dönemde vatandaşlarımıza yönelik önemli icraatlar gerçekleştirdik. Bu çerçevede;

Evlerinde çalışıp gelir getirici faaliyet yapmayan kadınlarımız için isteğe bağlı sigortalı olma imkânı getirdik.

Engelli çocuğu olan annelere ilave gün hakkı verdik.

Engelli kamu memurları için kolay emeklilik imkânı sağladık

Kanser ve kalp hastaları gibi birçok hastalara yapıldığı sayılan ayrıcalıklar arasında Engelli hastalarımızın dış tedavileri ile fizik tedavi ve rehabilitasyon tedavilerine yönelik hizmetler sağladık maddesi de sayılmıştır.

Neler yapacağız bölümünde ise:

İstihdam edilmeleri halinde, sosyal destek alan vatandaşlarımızın sigorta primi işveren desteğini karşılayacağız.

3. - İSTİKRARLI VE GÜÇLÜ EKONOMİ

3.5 Mali Disiplin alt başlığında neler yapacağız bölümünde:

Mali disiplini sürdürmemizi ve daha fazla mali alan oluşturabilmemizi sağlayacak olan “Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programımız” çerçevesinde, mevcut harcama programlarını gözden geçirerek, verimsiz harcamaları tasfiye edeceğiz. Bu yolla oluşturulacak mali alanı öncelikli harcama alanlarına tahsis ederek, kamu faiz dışı harcama büyüklüğünün belirli bir seviyede tutulmasını sağlayacağız.

Bu programla ayrıca, kamu harcama büyüklüğünün ve borçlanma gereğinin sınırlandırılmasının yanı sıra, esas olarak harcamaların kalitesinin artırılmasını hedefliyoruz. Program kapsamında;

Sosyal yardımlarda suiistimali engellemek ve hak eden herkese ulaşabilmek amacıyla, bu yardımlardan faydalanacak kişileri daha objektif ölçütlere göre belirleyeceğiz.

Bu alanda hizmet veren kamu kurumlarının veri tabanlarının entegrasyonunu tamamlayacağız.

3.6- Kayıt Dışılığın Azaltılması alt başlığı neler yaptık bölümünde:

İstihdamı artırmak ve kayıtlı istihdamı teşvik etmek amacıyla 5 puan prim indirimi, genç ve kadın istihdamının teşviki, engelli istihdamının teşviki gibi düzenlemeleri hayata geçirdik.

Neler yapacağız bölümünde ise:

Kayıt dışılıkla mücadelede kurumlar arası veri paylaşımı kapasitesini artıracacağız.

Ayrıca sosyal yardım alanların gelirlerinin, kayıtlı işe başlar başlamaz kesilmemesini ve belirli bir süre veya geliri yeterli bir noktaya erişinceye kadar devam ettirilmesini sağlayacağız.

3.10- İstihdam alt başlığında neler yapacağız bölümünde:

Gülcan'ın notu: Neler yaptık bölümünde yaptığım aramalarda "engelli, avantaj ya da sosyal" kelimeleriyle hiçbir sonuç bulamadım.

Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısı Bilgi Sistemini geliştireceğiz.

İŞKUR'a kayıt edilen sosyal yardım yararlanıcılarına bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri sunacağız.

Çalışabilir durumdaki sosyal yardım alanlara yönelik istihdama kazandırıcı faaliyetlere katılmaları şartıyla işsizlik yardımı vb. özendirici yardım programları geliştireceğiz.

Sosyal yardım alanların özel sektörde istihdamı halinde sosyal güvenlik primi işveren hissesinde teşvik getireceğiz.

Mevcut istihdam teşviklerinin etki analizi çalışmasını yapacağız.

3.15- Turizm alt başlığında neler yaptık bölümünde:

Medikal turizm, termal turizm ve ileri yaş-engelli turizmi alanlarındaki hizmet kalitesinin yükseltilecek rekabet gücünün artırılması amacıyla sağlık turizminin geliştirilmesine ilişkin dönüşüm programını oluşturduk.

Neler yapacağız bölümünde ise:

Sağlıkta küresel marka haline gelen ülkemizin, sağlık turizmi alanında dünyanın önde gelen ülkeler arasına girmesi için önümüzdeki dönemde gerekli adımları atacağız. “Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programı’mızla Türkiye’nin dünyada yükselen pazar konumunda olduğu medikal turizm, termal sağlık turizmi ve ileri yaş-engelli turizmi alanlarındaki hizmet kalitesini yükselterek rekabet gücümüzü artırmayı amaçlıyoruz. Bu çerçevede;

Termal sağlık turizminde 100 bin yatak kapasitesiyle, 600 bini tedavi amaçlı olmak üzere 1,5 milyon yabancı turiste hizmet sunmayı hedeflemekteyiz. Bu hizmet karşılığında 3 milyar dolar gelir elde etmeyi hedefliyoruz.

Medikal turizm alanında, 750 bin yabancı hasta tedavi edilecek böylece 5,6 milyar dolar gelir sağlanacaktır. Ülkemizin bu hizmetler sayesinde dünyanın ilk 5 destinasyonu içerisinde yer almasını hedefliyoruz.

Gülcan'ın Notu: Bu başlık altında 3.16 notla bir de İnşaat, Teknik Müşavirlik ve Müteahhitlik adında bir başlık daha açılmış. Özellikle baktım. Erişilebilirlik için bir madde var mı diye ama maalesef yok. Yaşanılabilir Kentler başlığında beklentideyim.

4. BİLİM, TEKNOLOJİ VE YENİLİKÇİ ÜRETİM

4.4 Bilgi Toplumuna Dönüş alt başlığında neler yaptık bölümünde:

2008 yılında elektronik haberleşme sektörünün düzenleyici çerçevesini belirleyen Elektronik Haberleşme Kanununu yürürlüğe soktuk.

Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir.

Elektronik ortamda gerçekleştirilen iş ve işlemlerin geçerliliğini, bütünlüğünü, erişilebilirliğini ve inkâr edilemezliğini sağlayan elektronik imza uygulamasını başlattık.

Neler Yapacağız bölümünde:

Engellilere özel BİT yazılım ve donanımlarının yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

Engellilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim imkânlarını artıracacağız. Görme ve ortopedik engelliler başta olmak üzere ihtiyaç sahipleri için gerekli yazılım ve donanımı teşvik edeceğiz. Yaklaşık 350.000 engelli vatandaşımızın bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımını sağlayacağız.

5. YAŞANABİLİR ŞEHİRLER, SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

5.2 Mekân Planlaması ve İmar alt başlığında neler yapacağız bölümünde:

Her şehrimiz ekonomisiyle, kültürüyle, tarihi mirasıyla, el sanatlarıyla, tarımıyla, turizmiyle ülkeyle entegre olacak ve ismini duyuracaktır. Öte yandan küresel düzeydeki en ileri teknikler, teknolojiler, gelişmeler, ticari ve ekonomik bağlantılar da şehirlerimizin markalaşmasına katkı sağlayacaktır.

Hedefimiz, şehirlerimizi insan dostu, çevre dostu, estetik, katılımcı ve müreffeh marka şehirler haline getirmektir.

Bu doğrultuda, imar mevzuatını günün ihtiyaçlarına uygun olarak revize edeceğiz. Kentsel tasarım ilkelerini ve uygulamalarını; engelli, yaşlı, hareket kısıtlılığı olanlar gibi özel ilgi bekleyen kesimlerin hizmetlere erişimini kolaylaştırmak üzere geliştireceğiz.

Yaşlılarımız, engellilerimiz ve çocuklarımız öncelikli olmak üzere toplumun farklı kesimleri için yaşanabilirliği artırmayı hedefleyen ve hakkaniyeti gözeterek mekânsal planlama ve kentsel tasarım uygulamalarımızı daha da geliştireceğiz.

5.3- Kentsel Dönüşüm ve Konut alt başlığında ise neler yapacağız bölümünde:

Yaşlı, çocuk ve engellilerin ihtiyaçlarına uygun konut ve çevrelerinin tasarlanmasına çalışacağız.

5.4- Kentsel Altyapı alt başlığında:

AK Parti olarak kurulduğumuz günden bugüne vatandaşlarımızın kentlerde huzurlu bir biçimde ve refah içerisinde yaşayabilmesinin güçlü bir kentsel alt yapı ile mümkün olabileceğini benimsedik. Bu yaklaşımla alt yapı hizmetlerinin erişilebilir, eksiksiz, kaliteli, sağlıklı ve ucuz olması vatandaşlarımıza hizmette vazgeçilmez kriterlerimiz arasındadır.

100 önemli proje başlığı altında yaptığım aramada:

Engelli sözcüğünün bir sonucu çıkmadı.

Erişilebilirlik ya da erişilebilir sözcüğünden de bir sonuç alamadım.

Sosyal yardım sözcüğünde çıkan sonuç:

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi

Sosyal hizmet aramasında çıkan sonuç ise:

Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP)

Programla, hizmetlerin tüm ihtiyaç grupları için ulaşılabilir olması, sosyal hizmete ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yaşadıkları ortamda kendilerine yeterli hale gelmesi, sosyal hizmet ve yardıma ihtiyaç duyan aileye yerinde, etkili ve yaygın bir hizmet sağlanacaktır.

Avantaj sözcüğü arama sonucu:

Sosyal Destek Programı (SODES)

2008 yılında GAP İllerinde başlatılan ve 34 ile yaygınlaştırılan Programla dezavantajlı kesimlere yönelik 7.997 projeye beş yılda yaklaşık 900 milyon TL kaynak aktarılmıştır. Proje önümüzdeki dönemde daha da etkili bir şekilde yürütülecektir.

MHP

Gülcan'ın Notu: MHP bildirgesinde başlıkları harflerle maddelendirmiş, alt başlıkları ise rakamlarla belirtmiştir. Bu bağlamda ben de daha anlaşılır olması için maddeleri kendi harf ve

rakamları ile birlikte verdim. Engellilere dair her hangi bir düzenleme yapılmamış bölümleri burada da atladım.

B. Çağın Dinamiklerine Milli Bakış başlığı altında sayılan sosyal adalet, gelir dağılımı, eğitim, ekonomi vs gibi sayılan pek çok hedef tespitleri arasında aşağıdaki madde de bulunmaktadır.

Dezavantajlı ve muhtaç durumda olan vatandaşlarımızın diğer toplum fertleriyle aynı düzeyde yaşam sürmesini temin edecek yapıyı oluşturmak,

C. "KÜRESEL GÜÇ TÜRKİYE" VİZYONU başlığında Uzun Vadeli Strateji bölümünde Türkiye'nin 2053'de geldiği yerden ve olmasını hedefledikleri gelişmelerden söz edilmiş, aralardaki maddelerden biri de aşağıdadır.

Eğitim, sağlık, adalet, hukuk, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk hakları, sürdürülebilir kalkınma, sağlıklı çevre ve engelli yaşama şartları gibi evrensel normları esas alan insani gelişmişlik endeksinde en üst sıralarda yer alacaktır.

D. İKTİDAR ANLAYIŞIMIZ, TEMEL GÖRÜŞ VE HEDEFLERİMİZ başlığı altında:

Devlet tarafından sunulan hizmetlerin ülkenin her yerinde ve çağdaş standartlarda her vatandaş tarafından erişilebilirliğini temin etmek,

E. DEMOKRASİ ANLAYIŞIMIZ VE TEMEL HAKLAR başlığında:

Ekonomik ve sosyal hayatta, adalette, siyasette sağlıklı gelişmelerin önünün açılabilmesinin, fikri hür, vicdanı hür bireylerin yetişmesine fırsat vermeyi gerekli kıldığını düşünmekteyiz. MHP olarak insanın, insan ve vatandaş olmaktan kaynaklanan haklarını kullanabileceği, herkesin kendi ayakları üzerinde durabileceği bir özgürlük alanına sahip olmasını temin edecek demokratik bir yapı, sosyal ve ekonomik düzen oluşturmayı hedeflemekteyiz.

F. Politikalarımız ana başlığında:

1. Adalet alt başlığı altında:

Sistemin etkin, erişilebilir ve adil olması sağlanarak adalete güven tesis edilecektir.

Hak arama özgürlüğünün tam olarak kullanılmasının sağlanması

amacıyla, adli yardım uygulaması etkinleştirilecektir. Dezavantajlı gruplar başta olma üzere adli yardıma erişim sağlanacaktır. Yararlanıcıların hukuki sorunlar ve dava akış süreçleri konusunda bilgilendirilmeleri sağlanacaktır.

Kadın, çocuk, engelli ve yaşlılara yönelik şiddet olaylarında dava zamanaşımı kaldırılacak, harç ve benzeri mahkeme masrafları alınmayacaktır.

Adliyelerin fiziki şartlarının iyileştirilmesi ve E-Devlet ile UYAP sistemleri ve yardımcı diğer sistemlerdeki bütün sorun ve kullanım zorluklarının giderilmesi sağlanarak verimlilik azami düzeye yükseltilecektir.

Gülcan'ın notu: Dilerim yukarıda bahsedilen kapsama erişilebilirlik de giriyordur.

Adliye ve ceza infaz kurumlarında engellilere yönelik iyileştirici tedbirler artırılabilecektir.

2. Yolsuzlukla Mücadele, Siyasi ve Ahlaki Yozlaşmanın Önlenmesi alt başlığında Dürüst Siyaset bölümünde aşağıdaki düzenleme dikkatimi çekti. Belki erişilebilir oy için olur mu dersiniz?

Siyasette demokratik standartlar esas olacak, elektronik oy kullanımına geçilecek

Siyasete katılımın artırılması sağlanacak, mevzuatta yer alan engelleyici hükümler yeniden düzenlenecektir.

Seçimlerde oy kullanımının “elektronik oylama” yöntemi ile yapılması sağlanacak ve bu yöntem ilk seçimlerde uygulanacaktır. Bu kapsamda SEÇSİS programı yerine milli bir yazılım sistemi geliştirilerek seçim sistemi güvenli hale getirilecektir.

3. Kamu Yönetimi başlığı altında:

Dezavantajlı grupların ve kadınların istihdamını artırmak için güvenceli esnek istihdam şekilleri yaygınlaştırılacaktır.

Not: Aşağıdaki kuralda tabii ki engelli erişilebilirliği değildir kast edilen ama gene de dikkate alınabilir kanaatindeyim.

Bazı kamu hizmetlerinin; erişimini kolaylaştırmak, kalitesini ve etkinliğini artırmak suretiyle yerel düzeyde vatandaşa sunumu esas olacak, bu amaçla yerel yönetimlerin hizmet kapasitesi artırılabacaktır.

5. Bilim ve Teknoloji ve 6. Bilgi ve İletişim Teknolojileri başlıklarında bir tek erişilebilirlikle ilgili bir düzenleme buldum o da şu:

Posta sektörü; kalite, güvenilirlik ve erişilebilirlik esasları dikkate alınarak rekabetçi bir anlayışla düzenlenecek, serbestleşmeye geçilecektir.

10. Ulaştırma başlığı altında:

Kent içi ulaşım altyapısının sadece araç odaklı olmaktan çıkartılarak insan odaklı yapılanması sağlanacaktır.

Engelli vatandaşların hayatını kolaylaştıracak ulaşım çözümleri getirilecektir.

14. İŞSİZLİKLE MÜCADELE başlığı altında:

Engelliler, yoksullar, uzun süreli işsizler, gençler ve kadınların işgücü piyasasına katılımlarını desteklemek ve iş bulmalarını sağlayacak mesleki vasıf kazandırmak için mesleki eğitim programları uygulanacaktır.

Dezavantajlı grupların işveren sigorta primi devlet tarafından karşılanacak Uzun süreli işsizlerin, gençlerin, kadınların ve dezavantajlı grupların istihdamını özendirmek amacıyla "istihdam esaslı" teşvik politikası etkin bir şekilde uygulanacak, işe alınan her ilave işçi için işveren sigorta primi devlet tarafından karşılanmaya devam edilecektir.

15. YOKSULLUKLA MÜCADELE başlığında:

Hiç kimse aç ve açıkta bırakılmayacak

Yardıma muhtaç, yaşlı, kimsesiz, güçsüz, engelli ve özel ilgiye muhtaç vatandaşlara yönelik olarak farklı kuruluşlar tarafından yürütülen sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler, çağdaş ve entegre bir sistem olarak yapılandırılacaktır.

Sosyal yardım uygulamasının etkin olarak denetimi sağlanarak haksız yararlanmaların önüne geçilecek, gönüllülük esasına dayanan yardım programlarının hayırseverleri ve yoksul

vatandaşları istismar etmesine fırsat verilmeyecektir. Sosyal yardımlarda hedef doğrudan hak sahiplerine ulaşmak olacaktır.

Sosyal yardımların yoksul kesimlere daha etkin bir şekilde ulaştırılması için merkezi idareyle iş birliği içinde; mahallî idarelerin, özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri desteklenecektir.

Temel ihtiyaçlar ile eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerin yoksul kesimler için ulaşılabilir ve kullanılabilir olması sağlanacaktır.

16. SOSYAL KORUMA Başlığında ise:

a) Sosyal Yardım ve Destekler alt başlığında:

Vatandaşımızın aldığı sosyal yardım ve destekler kesilmeyecek

Halen her ne ad altında olursa olsun taşıdığı şartlar itibariyle sosyal yardım ve destek alan hiçbir vatandaşımızın aldığı yardım ve destek kesilmeyecek iktidarımızda da devam edecektir.

Muhtaç durumdaki engelli vatandaşların aylıkları yükseltilecek

Muhtaç durumdaki engelli vatandaşlardan; 18 yaşını dolduran ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek düzeyde engelli olanların aylıkları 600 liraya, diğer engelli aylığı ve 18 yaş altı engelli yakını aylığı ise 400 liraya yükseltilecektir.

Sosyal hizmet ve yardımlarda hak arama imkanı verilecek

Sosyal hizmet ve yardımlardan yararlanamayan, az yararlanan ya da yardımları kesilenlerin hak arayabilmeleri sağlanacak, bu amaçla sosyal yardım ve hizmetler hakem heyetleri oluşturulacaktır.

b) Gaziler, Şehit Yakınları ve Maluller alt başlığı:

Gazilere, 3600 günde emekli olabilme hakkı verilecek

Gazilere, engelli derecesine bakılmaksızın 3600 günde emekli olabilme hakkı verilecektir.

c) Yaşlılar alt başlığında:

Hasta, engelli ve yoksul yaşlılar korunup gözetilecek ve onların yaşam sevincini artıracak ve yaşam kalitesini koruyacak sosyal politikalar uygulamaya konulacaktır.

d) Engelliler alt başlığında ise:

Engellilerin toplumla bütünleşmesi sağlanacak

Engellilerin toplumla bütünleşerek, başkalarının yardımına muhtaç olmadan hayatını idame ettirebilmeleri, eğitimlerine ve sosyal yaşantısına normal olarak devam edebilmeleri için fiziki ve sosyal çevrenin oluşturduğu engellerin ortadan kaldırılması, gerekli eğitim altyapısı ve teknolojik imkânların artırılması esas olacak, imar mevzuatının engelliler ile ilgili hükümleri etkin biçimde uygulanacaktır.

Engelli bakım hizmetleri sosyal bir hak olarak kabul edilecek

Engelli bakım hizmetleri sosyal bir hak olarak kabul edilecek ve sosyal güvenlik sistemi içinde değerlendirilerek tıbbi, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmeti ile ilişki, etkileşim ve işbirliği içinde sürdürülecektir.

Engelli vatandaşların tıbbî ve mesleki rehabilitasyon imkânları artırılabilecektir. Mesleki rehabilitasyon aldıkları süre içerisinde engellilere her türlü destek sağlanacaktır.

Engellilere işe yerleştirmede öncelik verilecek,

Engelli kotaları doldurulacak. Engellilerin öncelikli olarak işe yerleştirilmeleri, üretime katkıda bulunmaları ve topluma kazandırılmaları sağlanacaktır.

Kamudaki engelli kotalarının tamamına üç ay içinde atama yapılacaktır.

Engelli çocukların öncelikle aile yanında yetiştirilmesi ve hayata hazırlanması sağlanacak ve engelli çocuğu olan muhtaç durumdaki ailelere sosyal destek ödemesi yapılacaktır.

Epidemiyolojik hastalıklar önlenecek

Bedensel ve zihinsel kısıtlılığa yol açan epidemiyolojik hastalıkların önlenmesi amacıyla; koruyucu, önleyici ve erken tanı hizmetleri etkinleştirilecek ve bu hastalıkların teşhis ve tedavisi koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında ücretsiz olacaktır.

Engellilere araç-gereç desteği sağlanacak

Engellilerin günlük hayatını kolaylaştıran araç-gereç ve ortez-protez temininde destek sağlanacak, sağlık kuruluşları engelliler için ulaşılabilir olacaktır.

Yerleşimler engellilerin erişilebilirliğini sağlayacak şekilde düzenlenecek

Engelliler için fiziksel çevre düzenlenmesi, Birleşmiş Milletler (BM) Engelli Hakları Bildirgesi, ILO Sözleşmesi ve Engelliler İçin Standart Kurallar yaklaşımı çerçevesinde ele alınarak yerleşimlerin, tüm engellilerin ihtiyaç duydukları her yere rahatça ve kolayca erişebilecekleri biçimde yeniden düzenlenmesi sağlanacaktır.

Konutlar, yollar, kaldırımlar, trafik lambaları, geçitler, otogarlar, havaalanları, tren ve yeraltı treni istasyonları ile toplu ulaşım araçları, toplu kullanım alanları ve kamu binaları engellilerin kullanımına uygun duruma getirilecektir.

Engellilere ve yaşlılara muhtaç aylığı bağlanmasında kendi geliri esas alınacak

Engellilerinveyaşlılarınmuhtaçlığınınbelirlenmesindehaneningeliri yerine kişinin kendi gelir durumuna göre muhtaçlık aylığı bağlanması için gerekli düzenleme yapılacaktır.

Doğuştan ya da işe girmeden önce engelli olanlar, malul şartlarından yararlanacak

Engelli bireylerin eşit fırsatlara sahip olmaları amacıyla doğuştan ya da sigortalılıktan önce engelli olup, çalışma gücünün en az yüzde 60'ını kaybedenlerin de malul sayılması ve 1800 gün üzerinden malullük aylığı bağlanması için düzenleme yapılacaktır.

17. SOSYAL GÜVENLİK VE EMEKLİLER başlığında:

Sosyal güvenlik sisteminin bilgi teknolojileri alt yapısı güçlendirilecek, hak kaybını ve mükerrer yararlanmayı önleyen etkili, erişilebilir ve sürdürülebilir hizmet sunan bir yapı oluşturulacaktır.

Hızlı, etkili ve erişilebilir hizmet sunan bir sistem oluşturulacak

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun beşeri, teknik ve idari kapasitesinin güçlendirilmesi ve gelir/gider takibi açısından bilgi teknolojilerinden en etkin şekilde faydalanılması sağlanacak, sosyal güvenlik mevzuatı

sadeleştirilecek ve sigorta işlemleri hızlandırılacak, kurumsal etkinlik ve vatandaş memnuniyeti artırılabacaktır.

18. ÇALIŞMA HAYATI başlığı altında:

Özellikle dezavantajlı grupların istihdama katkısı amacıyla güvenceli bir şekilde esnek çalışma yöntemleri uygulamaya konulacak, çalışma hayatı ve sosyal sigorta alanında bu yönde gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Gülcan'ın notu: Aynı başlık altındaki aşağıdaki düzenlemenin engelli erişilebilirliğiyle ilgili olmadığını farkındayım. Ancak biz de işçiyiz öyle değil mi? Bizim de erişilebilirliğimiz belki akıllarımızın küçüçük bir yerinden geçmiştir.

Çalışma hayatında sosyal taraflarla diyalog içerisinde tüm işçiler açısından erişilebilirliğin sağlanacağı, işçilerin kazanılmış haklarının güvence altına alındığı bireysel hesaba dayanan bir kıdem tazminatı sistemi oluşturulacaktır. Sistemin oluşumuna ve yönetimine sosyal tarafların katılımı sağlanacaktır.

20. Eğitim ve İnsan Kaynakları başlığında:

Anaokulundan üniversiteye kadar bütün eğitim kurumları ile kütüphanelerin internet erişimi kolay ve ucuz hale getirilecektir. Bilgi teknolojilerinin eğitim amacıyla üretim ve kullanımı teşvik edilecektir.

Not: Peki engelliler bunun neresinde?

21. Gençlik başlığında:

Engelli gençlerin eğitimlerine devam edebilmeleri için fizikî ve sosyal çevrenin oluşturduğu engeller ortadan kaldırılacak, gerekli eğitim alt yapısı ve teknolojik imkânlar artırılabacaktır.

23. Kültür ve Sanat başlığı altında:

Kültürel değerlerimizin yaşanması ve yaşatılması amacıyla kültür merkezleri, bilimsel araştırma kurumları ve müzeler yaygınlaştırılacak, bu birimlere erişim kolaylaştırılacak ve gençlerin müzelerden ücretsiz yararlanması sağlanacaktır.

Not: Burada da engelli erişiminden bahsetmediğinin farkındayım ama fakirin ekmeği umut.

24. Sağlık başlığında:

Yatalak, yaşlı ve engelli hastaların bakımı için büyük ve orta büyüklükteki illerimizde özel donanım ve personeli olan bakım hastaneleri kurulacak, kaza sonrası sakatlık, felç ve yaşlıların hastalıkları (Parkinson, Alzheimer ve bunama) için hizmet sunulacaktır.

e-sağlık bilgi sistemi oluşturulacak

Bütün sağlık kurumlarının elektronik erişiminin sağlandığı ve bireysel sağlık verilerinin yer aldığı e-sağlık bilgi sistemi oluşturulacak, bu sistem kanalıyla hastaların ev ortamında izlenmesi sağlanacaktır.

25. Kentleşme ve Konut başlığında:

Eğitim, sağlık, sosyal hizmet, kültür, ulaşım ve kentsel altyapı hizmetlerinin; hızlı, güvenli, zamanında, ucuz ve erişilebilir bir Şekilde sunulması diğer politikalarla birlikte sağlıklı kentleşmenin bir gereği olacaktır.

30. KAMUOYUNU AYDINLATMA başlığında:

Partimizin çeşitli konulardaki görüş, düşünce ve faaliyetlerini duyurmak, ülkemizde ve dünyada meydana gelen olayları Türkiye merkezli olarak yorumlayarak milletimizin sağlıklı bir biçimde bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, erişilebilir ve hızlı her türlü iletişim araçlarının kullanılmasının yanında, yüz yüze iletişime önem ve öncelik verilecektir.